

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre ... 38 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy óra ... 3 kor.

Nyiltári közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 37.
KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, március 14.

Wolhyniában erősebb harci tevékenység indult meg.

Budapest, március 13. (Hivatalos.)

A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

A Brzezanytól délre és keletre fekvő területen több eredményes előtéri vállalkozást hajtottunk végre. A Zloczovtól Tarnopol felé vezető vasutvonaltól északra rohamesapataink az orosz árkokból 3 tisztet, 320 főnyi légénységet és 13 géppuskát hoztak magukkal. Wolhyniában erősebb harci tevékenység indult meg.

Olasz harctér:

Az ágyú és aknavető harcok a Karszt-fensíkon és a Wippach-völgyben éjjel-nappal tartottak. A Cima di Costabellanál egy gyengébb olasz támadást visszavertünk.

Délkeleti hadszíntér:

Az Ochrida és a Prespa-tó közötti földszorosban osztrák-magyar, német és bolgár osztagok visszaverték egy francia előretörést. Böfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Események a tengeren.

Március 12-én napfelkelte előtt egyik tengerészeti repülőrajunk megtámadta a valonai katonai telepeket és azokra látható eredménnyel 1200 kilogramm össz súlyban bombákat dobott. Nagy kiterjedésű tüzvészeket figyeltünk meg. Valamennyi repülőgépünk épségben tért vissza. Híradóparancsnokság.

Forró harcok a 185-ös magaslattól.

Berlin, március 13. (Hivatalos.) A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Arrastól délre angol osztagok tüzelőkészítés után Beaurainsnéi szöles arcvonalon előtörttek. Az előretörés nagy veszteségükkel kudarcot vallott. Az Ancre mentén az Avro és az Oise között Soissonstól nyugatra a Champagneban és a Maas két partján élénk volt a tűzérési tevékenység. Az Avretől északra francia századok előrenyomultak állásaink ellen. Tüzelésünkkel akadályaink elől visszatérésre kényszerítettük őket. Riponttól délre a franciák pergőtűz után újra megtámadták állásainkat. A 185-ös magaslattól, a melyért forró

harcok folytak szívós védelemmel, taloré ellenében megtartottuk. A délnyugati lejtőn elért szűk területre szorítottak tényereséget az ellenség véres áldozatokkal fizette meg.

Keleti harctér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala:

Tiszta látási viszonyok mellett több szakasz az orosz tűzérési tüze alatt állott. A tüzelést erőteljesen vizsgoztuk. A Zlocow-tarnopoli vasutól északra rohamesapataink körültekintő ügyességgel vállalkozást hajtottak végre, a melynek alkalmával 3 tisztet, 320 főnyi légénységet és 13 géptegyvert zsákmányoltak. Brzezanyánál és a Narajowka mentén az

orosz vonalak ellen indított előretöréseink szintén foglyokat és zsákmányt eredményeztek.

József főherceg és Mackensen hadcsoportjánál osekély előtéri harcok mellett a helyzet változatlan maradt.

Macedóniai harctér:

Az Ochrida és Prespa-tó között francia zászlóaljok megtámadták állásainkat. Visszavertük őket. Repülőrajaink Vodenától délre Vertekop vasuti állomás ellen bombatámadást intéztek. Találatokat értek el, amelyek megfigyelés szerint tartós tüzvészket idéztek elő. Ludendorff, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Sortűzet adtak a kozákok Pétervár lakosaira.

— Éhségzundulás az orosz város ellen. —

— Saját tudósítók telenteleportása. —

A Daily Telegraf jelenti: Az orosz főváros utcáin nagy néptömegek lázonganak. Az élelmiszer-üzletek egy hét óta zárva vannak. A rendőrség és a katonaság nem mer szembeszállani a rettenetesen megnövekedett tömeggel. A zundulók bejárják a várost mindenfelé, az üzleteket feltörik és kirabolják.

Pétervárott és Moszkvában valóságos lázadás tört ki. Pétervárott a munkások legnagyobb része sztrájkol.

A Vossische Zeitung tudósítója jelenti Stockholmból:

A pétervári lakosság körében két héttel ezelőtt olyan hírek terjedtek el, hogy néhány nap múlva ismét leszállítják a már anélkül is redukált kenyéradagokat. E hír mérhetetlen elkeseredést szült. Az izgalom — amely amúgy is izzásban tartotta a lelkeket — még fokozódott akkor, midőn megtudta a néptömeg, hogy napok óta nem érkezett élelmiszer az orosz fővárosba. Február 28-án, szerdán, a péküzletek, melyek eddig naponként három óra hosszat voltak nyitva, zárva maradtak. A közönség erre megostromolta az üzleteket, mire a pékek kijelentették, hogy üzleteiket a liszthiány miatt kell zárva tartaniok. Március első napjai aránylag csendesen teltek el. De hétfőn megkezdődött a nagyobb szabású demonstráció. Férfiak és nők ezernyi tömegekben tömörülve ostromolták meg a pékek és az élelmiszerüzletek helyiségeit. Lovasrendőröket vonultattak ki ellenük, akik csakhamar össze is ütköztek a tömeggel s 200

embert részben megölték, részben megsebesítettek.

Erre az összecsapásra kedden éjjel csak belül izzott a tömeg lelke, haragja még nem tört ki. De korán reggel az Alexander Newski kolostor mellett, a Duma közelében levő nagy lisztraktár előtt hatalmas néptömeg vonult fel, s nyolc órakor megrohanta a raktárt és a katonai intendatura épületét. Baik tábornok pétervári térparancsnok csendőrség és lovasság élén megjelent a tömeg előtt, s szétosztásra szólította fel azt. Ugyanekkor megjelent Haller tábornok, a csendőrség és rendőrség főnöke is, aki szintén figyelmeztette a tömeget viselkedésének következményeire, s szintén szétosztásra szólította fel.

A tömeg azonban nem hallgatott rájuk, tovább is fenyegető magatartást tanúsított. Ekkor a parancsnok — tüzet vezényelt. A kozákok gyors egymásutánban két sortűzet adtak le, amelyet a tömeg viszonzott. Valóságos ceata keletkezett, s néhány perc múlva számos halott és sebesült feküdt az utca sarában. A Péter és Pál erődök kórházaiba, valamint a tengerészeti kórházakba több mint 40 halottat és megfelelő számú sebesültet szállítottak. Délután csend volt. Este 5 óra felé azonban ismét felvonult az utca s megostromolta a nagy kenyérgyárat.

A következő napon, szerdán, március 7-én a katonai pékműhelyek felsütötték összes lisztkészleteiket. A kisütött kenyeret kiosztották a munkások között, mert a Putilow művek és

a többi munició gyár munkásai azzal fenyegetőztek, hogy nem dolgoznak tovább, ha kenyert nem kapnak.

Ugyanezért a közönségnek is akartak adni a kenyérből, de a rendszeres kiosztás lehetetlenné vált, mert amidőn a pékműhelyek kora reggel megnyitották üzleteiket: a nagy tömeg megrohanta azokat, szétkapkodták a kenyereket, anélkül, hogy fizettek volna értük. Ez az utolsó hír, amely a szentpétervári zendülésről érkezett. Március 7 óta még az entente sajtó sem közöl a zendülésről híreket.

Stockholm. A pétervári zavargások még az orosz és angol jelentések szerint is nagyarányúak. Az élelmiszer hiány nemcsak Péterváron és Moszkvában, hanem az egész országban éhínséggel fenyegeti az orosz lakosságot. A burgonya ára két hét óta kétszeresére emelkedett, cukor alig van 80.000.000 pud, holott fejenként és havonként egy kilós adagok mellett legalább 85.000.000 pudnak kellene lenni, a tojás ára 12 kopek, míg békében ennek negyede volt a tojás ára, a tej literje 25 kopek, a vaj ki-

lója 2 rubel. A megállapítható liszt készlet alig több mint tizenkét millió pud és a hushány olyan nagy, hogy hetenkint négy hustalan napot kellett bevezetni.

Genf. Ideérkezett pétervári hírek szerint a zavargások következtében a dumát főslozlatják és a képviselőket a frontra küldik.

Stockholm. Pétervárról jelentik: A cár kihallgatáson fogadta Galicin herceg miniszterelnököt, aki felajánlotta lemondását, ha a rendet gyorsan nem sikerülne helyreállítani.

Kopenhága. Ide érkezett pétervári jelentések szerint az orosz kabinetben ellentétek mutatkoznak. A kormány néhány tagja a дума főslozlatását, diktaturát és katonaminisztereke követel. Galicin herceg és három más kormányfő ezt a tervet ellenzi.

Hága. Angol jelentések szerint a pétervári zavargásoknak nem politikai okuk van, hanem tisztán a szállítási nehézségek miatt előállott élelmiszerhiány miatt törtek ki. Pétervárra 6000 kozák érkezett. Az összes középületeket és kaszárnyákat ágyúkkal védik. A tömeg több mint 500 üzletet kifosztott.

mint Spitélernek a vizsgálat adataival ellentmondó vallomására nem szabad lett volna alapítani ezt a marasztaló ítéletet. Meg kell tehát állapítani, hogy Spitéler műhelyében az 1913-14-ik évben kilenvenkét vaggonnánál nagyobb mennyiségű lisztet dolgoztak-e fel?

Ami az általa beszerzett lisztnek Aradról való elszállítását, az úgynevezett lisztcsempészést illeti, arra nézve a belügyminiszter szintén nem találta kielégítőnek a rendőri büntető bíróság által beszerzett marasztaló adatokat. Az iratokhoz csatolt egyik végzés szerint Arad város tanácsa Spitélert előre biztosította arról, hogy az általa, a környékről behozandó lisztmennyiségből, ha a beszállítást megfelelően igazolni tudja, a főző és tészta lisztet Aradról elszállíthatja és arra az illetékes hatóságtól szállítási engedélyt fog kapni. Ebből a miniszter azt a következtetést vonja le, hogy Spitéler műhelyében csupán a kenyérlisztet kívánta felhasználni, míg ellenben a főző és tészta lisztet a hatóság engedélyével szállította el. A miniszter annak a megállapítását is kívánja, hogy Spitéler lisztszállításairól az illetékes városi ügyosztály tudott-e, illetve, hogy Spitéler ennek az ügyosztálynak bejelentette-e szállításait? A terhelt ugyanis azt állítja, hogy a városi gazdasági ügyosztálytól kapta a szállítási engedélyt. Annak a megállapítását is szükségesnek tartja a miniszter, hogy az Aradról elszállított lisztet Spitéler más törvényhatóság területéről hozta-e be, vagy pedig az Arad város területén termelt gabonából, illetve lisztből vitte ki ezt a nagy mennyiséget.

A miniszteri ítéletet a városi tanács már holnap ki fogja adni az aradi rendőrbíróságnak, amely az ítélet értelmében újból lefolytatja a vizsgálat és beszerzi mindazokat az adatokat, amelyek alapján Spitéler ellen új ítéletet lehet hozni.

Csak a többséggel kormányozzat a király.

Az ellenzék vermes reményei. — Jöve nétre várják a krízist.

— Saját tudósítók toltónjelentese. —

Budapestről telefonálja tudósítónk: Zichy János gróf egy újságíró előtt nyilatkozott a koncentrációs kabinetéről. Kijelentette, hogy a koncentrációs eszméket és terveket mindig helyeselte és most is rokonszenvesek előtte. Létkükről van szó, minden erőt össze kell fogni. Szükséges, hogy végre megszűnjek az a tesztütség, amely a magyar politikai életet már évek óta tartja és a politikai szenvedélyek átdatlan harcterévé teszi. Ennek a tesztütségnek még érzelmi áldozatok árán is véget kell vetni. Minek ezt a sajnálatos parlamenti helyzetet tirtatni, amikor a koncentráció útján mároli-holnapra megmenthető. A koncentrációt egyébként nem intrikák útján, hanem nyíltan, férfiasan kell megosználni. Legyözve önmagunkban minden animozitást és kikapcsolva azt, ami egymástól elválaszthatna.

A tudósító megjegyzi, hogy egyesek felfogása szerint a munkapártban nincs senki, aki a koncentrációt óhajtana.

Zichy János gróf erre a következőket mondotta:

— Ez nem egészen helyes, én is a munkapárt tagja vagyok és nekem rokonszenves a koncentráció gondolata. Ugy tudom, a munkapárt számos tagját is az az óhajás hatja át, hogy a személyi és pártpolitikai torzsaikodások véget érjenek és létrejöjjen az ország értékes elemeinek egyesülése. Ezt én szösz szerint értem. — Véleményem szerint a miniszterelnöknek kellene kezdeményezni a koncentrációs kabinet tervét.

Megsemmisítette a miniszter a Spitéler-ítéletet.

— Új vizsgálat elrendelése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Sokat emlegetett ügyben hozott most ítéletet a belügyminiszter és az ítéletet a mai napon közölte Arad város tanácsával. A múlt év tavaszán tudvalólag az aradi rendőrbíróság két hónapi elzárásra és tizenhátezerötven korona pénzbüntetésre ítélte Spitéler Rudolf aradi sütőmestert a következő kihágások miatt, amelyeket folytatólagosan követett el: Százkét esetben iparigazolvány nélkül lisztet árusított el vásárlásra nem jogosultaknak, a megengedettnél nagyobb lisztmennyiséget szerzett be Arad város lakossága számára kiutalt lisztkvantumból, engedély nélkül Aradról nagymennyiségű lisztet szállított el Ausztriába és az ország különböző vidékeire, végül, hogy a lisztet a maximális árnál drágábban hozta forgalomba.

A rendőrbíróság azért, mert Spitéler Rudolf külön iparigazolvány nélkül, mint sütőmester lisztkereskedéssel is foglalkozott, ötven korona pénzbüntetéssel sújtotta.

Azért, mert a megengedettnél nagyobb lisztmennyiséget jogtalanul szerzett be egy hónapi elzárásra, mint főbüntetésre és hatszáz korona mellékbüntetésre ítélte a rendőrbíróság.

A vádirat szerint százkét esetben a vásárlásra nem jogosultak számára lisztet adott el maximális áron felül és ezért, valamint azért, mert százkét métermázsa lisztet, nem jelentett be, újabb elzárásra és pénzbüntetésre, összbüntetésül pedig két hónapi elzárásra és tizenhátezerötven korona pénzbüntságra ítélte a rendőrbíróság. Ezt az ítéletet Arad város tanácsa, mint másodfoku kihágási ítélkező fórum teljes egészében helyben hagyta, csupán az indokolást változtatta meg némileg.

A több mint egy év óta húzódo ügyben most mondott ítéletet a belügyminiszter és feloldotta úgy a rendőrbíróság, mint a városi tanács ítéletét, illetve az ítéletet csak kis részben hagyta helyben. Helybenhagyta tudni-

illik az ítéletnek azt a részét, amelyben ötven koronára büntetett a két alsófoku fórum Spitélert azért, mert külön iparigazolvány nélkül folytatott lisztkereskedést. Az indokolás kimondja, hogy egy 1893-ban hozott kereskedelmi miniszteri elvi határozat értelmében a sütőiparos lisztkereskedéssel csak külön e célra nyert iparigazolvány alapján foglalkozhatik. Enélkül cselekménye az ipartörvény 156. §-ába ütköző kihágást képez.

Ellenben megsemmisítette a miniszter az ítélet többi részét és új vizsgálatot rendelt el a következő tényekre nézve:

Spitéler Arad városától az 1915-ik év augusztus 15-ikétől kezdődőleg 752 mm. lisztet szerzett be, anélkül, hogy e nagymennyiségű lisztbeszerzéséhez az előírt engedéllyel rendelkezett volna. Ez a lisztmennyiség nagyobb volt annál a kvantumnál, amelyet Spitéler 1913-14. években üzletében átlag felhasznált. A miniszter legfontosabb eldöntendő kérdésnek tartja azt, vajjon Spitéler Rudolf tényleg nagyobb mennyiségű lisztet szerzett-e be, mint amennyinek beszerzésére a 2916. M. E. számú rendelet 16. §-a értelmében jogosítva volt? E rendelet szerint a sütők jogosítva voltak annak a törvényhatóságnak területén, amelyen az ipartelep van, annyi gabonát vásárolni, amennyi annak a lisztnek előállításához szükséges, amelyet az illető üzemben az 1913-14. évben felhasználtak. A miniszter tehát annak a megállapítására utasítja a rendőrhatalóságot, hogy Spitéler Rudolf az 1913-14. gazdasági évben üzemben milyen mennyiségű lisztet használt fel. A rendőri büntető bíróság megállapította, hogy Spitéler Rudolf akkor, amikor körülbelül kilenvenkét vaggont szerzett be, túllépte az 1913-14. évben általa felhasznált átlagot. A miniszter azonban úgy találta, hogy a rendőrség nem egészen precízen állapította meg a Spitéler üzemben 1913-14. évben felhasznált lisztmennyiséget és erre a vizsgálatra, vala-

A parlament folyosójának ellenzéki oldalán Zichy János gróf intervúját tárgyalták. A munkapárti oldalon megütköztek Zichy nyilatkozatán, viszont az ellenzékben vérmes reményeket ébresztett, mert azt hiszik, hogy ha Zichy egy hírlapírónak a nyilvánosság számára így nyilatkozik, akkor, valószínűleg a király előtt is ugyanezeket mondhatta.

Vérmes reményeket fűz az ellenzék a jövő heti kihallgatásokhoz, amikor Apponyi Albert gróf, Károlyi Mihály gróf és Zichy Aladár gróf fognak kihallgatáson megjelenni a király előtt. Az ellenzék véleménye szerint a jövő héten kitér a politikai válság és a krízis megoldása a koncentrációs kabinet lesz. Az Apponyi-párt hajlandó Tisza miniszterelnökségét elfogadni, a Károlyi-párt mindenképp hajlandó miniszterelnökséket elfogadni, hogyha a

demokrácia alapján álló választó jogot hajlandó programjába felvenni. Andrássy Gyula gróf azt hangoztatja, hogy Tisza István gróf a koncentrációs kabinetben lehet miniszter, de a kormány feje semmiesetre sem.

A miniszterelnök környezetéből érkezett hírek szerint Tisza István gróf elvben nem ellensége a koncentrációs kabinetnek. A munkapárt véleménye szerint a királynak, miután alkotmányos uralkodó, a többséggel kell kormányoznia. Ha az ellenzék a vitát azon a hangon folytatja, amit ma és az elmúlt napokban használt akkor a képviselő házat hosszabb időre elnapolják és így a koncentrációs kabinet, az ellenzék reménye csomagtól kátyuba dől. A holnapi ülésre a munkapárt táviratiilag rendelte be összes tagjait.

Harctéren sikkasztott

hatvanezer korona.

— A pénz elrojtól a törvényszék előtt. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A szegedi törvényszék büntető tanácsa ma érdekes gazdasági ügyet tárgyalt. Nyolcan ülnek a vádlottak padján, akiket azzal vádol az ügyészség, hogy jogtalan vagyoni haszonélvesség céljából elrejtettek hatvanezer koronát, amit egy hadnagy és két őrmester a harctéren sikkasztottak.

Deutsch Ödön gyarmatáru-ügynök felesége 1915 februárjában Kattowitzba utazott, hogy találkozzék férjével, aki, mint őrmester a magyar királyi II—18. számú népfelkelő hadtápaszólaj dobrovói gazdasági hivatalában működött. Deutschné, mielőtt eltávozott volna Kattowitzból, három csomagot kapott férjétől. Az egyik csomagban mintegy 80.000 korona volt, a másik kettőben 15.000—15.000 korona. Osztrák-magyar, német és orosz papir- és aranypenz volt a csomagokban. A harmincezer koronát a gazdasági hivatalban működő Goldschmied Elek hadnagy küldte haza, tizenötezer koronát Brunner FABIÁNA őrmester küldött a családjának, a másik tizenötezer koronás csomagot pedig, mint férje pénzét, Deutschné hazavitte.

Deutsch Ödön Budapestre rendeltetési helyükre juttatta a pénzes csomagokat. A harmincezer koronát átadta Goldschmied Adolf kereskedőnek, az egyik tizenötezer koronás csomagot pedig odaadta Brunner FABIÁNNÉNAK, aki már a pályaudvaron várakozott rá. A fővárosból Szegedre utazott Deutschné, a magával hozott tizenötezer koronát részben a harisnyájába, részben a párnája alá rejtette. Deutsch Ödön nem szegedi, csak a háború óta lakott itt egy butorozott szobában.

Goldschmied Adolf Zalaegerszegre utazott, hogy átadja a harmincezer koronát Goldschmied Elek nővérének, aki a hadnagy holmijait őrizte hadbavonulása óta. Brunner FABIÁNNÉNAK apósa-hoz Brunner József egri kereskedőhöz vitte a pénzt, aki a tizenötezer koronát elrejtette a pincéjében egy hordó alá. Később átadták a pénzt Gyenes Antal debreceni vízvezetési szerelőnek, aki a padláson rejtette el a pénzt és ott tartotta mindaddig, amíg Brunnerné visszamenet kért a tizenötezer koronát.

1915. augusztusában Deutsch Ödön közölte a feleségével, hogy bűnügyi vizsgálat indult meg ellene a pénzkezeléssel kapcsolatosan. Deutschné erre táviratozott Budapestre az édesanyjának, Steiner Jakabnénak, aki Szegedre utazott és innen magával vitte a tizenötezer

koronát Budapestre. Steinerné később elvitte a pénzt Kalmár Antal biztosítási pénzbeszedőhöz Pécsre, aki a feleségével együtt elrejtette a tizenötezer koronát. A pénzből Steinerné háromszáz koronát adott Kalmáréknak, egy nagy aranypenzt pedig magához vett. Amikor Steinerné már eltávozott, Kalmárék még kétszáz koronát kivettek a csomagból.

A harctéren kiderült a sikkasztás és a dobrovói os. és kir. katonai parancsnokság hadbírósga a múlt év májusában Goldschmied Elek hadnagyot hat évi, Deutsch Ödön őrmestert hat évi és Brunner FABIÁNA őrmestert négy évi súlyos börtönre ítélte. A katonai vizsgálat megindítása után értesítették az esetről a szegedi rendőrséget, amely azonnal megindította a nyomozást. Dreyer József dr. büntügyi kapitány végezte a nyomozást, aki lefoglalta a különféle helyeken elrejtett hatvanezer koronát és letartóztatta a bűnrészeseket. A vádlottak több hónapig ültek vizsgálati fogságban.

A törvényszéki tárgyaláson Hevesy Kálmán táblabíró elnököl. A tanácsban résztvesznek Péchy Aurél és Batty Zoltán dr. A vádhatóságot Papp Sándor dr. ügyész képviseli, Deutschné és Steinernét Balassa Armin dr., Kalmárt és a feleségét Fülöp Zsigmond dr., Goldschmiedet Visontai Soma dr. (Budapest), Brunnerné Pap Róbert dr., Brunner Józsefet és Gyenes Antalt Reiniger Jakab védik.

Deutschné a tárgyaláson tagadta a vádat. A férje azt mondta neki, hogy a tizenötezer korona kereskedői jatalékból és kártyanyereségből származik. A másik két csomagot csak szivességből hozta magával Goldschmied és Brunner családja részére, nem tudta, honnan származik a pénz. A többi vádlott is tagadta, hogy tudott volna a pénz eredetéről.

A törvényszék Deutsch Ödönét másfél évi börtönre ítélte és a vizsgálati fogsággal öt hónapot vett kitöltöttnek. Steiner Jakabné, Kalmár Antalt és Kalmár Antalnét nyolc hónapi fogságra ítélte, amiből a vizsgálati fogsággal négy és fél hónapot vett kitöltöttnek és Brunner FABIÁNNÉNAK, Goldschmiedt Adolfot, Brunner Józsefet és Gyenes Antalt felmentette a vád alól. A négy elítélt felebbezett.

Kintzig János főispán a magas gabonaárak ellen. Mit tárgyal a holnapi közgyűlés?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A városi tanács ma délelőtt 11 órakor tartotta előkészítő ülését a holnapi közgyűléshez. Az előkészítő tanácsülésen Kintzig János főispán elnököl.

Elsőnek Lőcs Rezső helyettes polgármester, gazdasági tanácsnok referált. A Weitzer János-alap kamataiból évi 10.000 koronának amortizációs kölcsönökre való fordítását javasolja, amelyből tődvész-szauatórium építendő, elsősorban ipari munkások számára.

A Neuman Adolf báró-féle hevenyfertőző gyermekkorházat az alapítónak és a városnak jelenleg ninosen módjában felszereltetni, ezért javasolja a tanács a közgyűlésnek, hogy a gyermekkorházat a rokantügyi hivatalnak engedjék át két évre.

Freimann József bérlője a Weitzer-utcai leányiskolában lejárt. A tanács javasolja a közgyűlésnek, hogy a szerződést három évre meghosszabbítsa, a jelenlegi évi 800 korona bérért.

Kintzig János főispán: Bár nem tartozik ide, megjegyzi, hogy Békéscsabán a plébánia földjeit kukoricavetésre 205 forintig terjedő bérösszegért adták bérbe.

Lőcs Rezső helyettes polgármester, gazdasági tanácsnok bejelenti a gépezeteknek a jogügyi bizottság által jóváhagyott szabályrendeletét. A tanács ennek elfogadására fog a közgyűlésnek javaslatot tenni. A szabályrendeletet nem kell újból kinyomtatni.

A jövő évi lazaságlet biztosítására a város által hirdetett versenytárgyalásra két ajánlat érkezett be. A Fraenkel-cég 250 vaggont ajánl 928 koronáért loco Arad és 100 vaggon dorong-tüzifát 598 koronáért. A Laendler Aladár-cég 700 vaggon oserhasáb-tüzifát ajánl 620 koronáért. A tanács, mint előnyösebbet, a Laendler-cég ajánlatát fogja elfogadásra ajánlani a közgyűlésnek.

Kintzig János főispán véleménye szerint a Laendlerrel kötendő szerződést ki kellene egészíteni valami klauzulával, amely az esetleges ármaximálásra vonatkozik, nehogy második szappanügy legyen a város fájából.

Az elnök főispán indítványa felett némi vita kerekedett, amelynek végzetével a főispán visszavonta az indítványát.

Lőcs Rezső előterjeszti a kereskedelmi és iparkamarának átiratát a gabona árának maximalálására vonatkozólag. A gazdasági szék többsége, — mint jelentette az „Aradi Közlöny” — a mérsékelt felemelés mellett foglalt állást, a kisebbség különvéleményt jelentett be.

Kintzig János főispán: A gabona magas maximalásától buzdító hatást nem várhatunk a többtermelésre. Időzenerültségek tartom a mostani időt a gabona árának maximalálására, mert nem tudjuk, milyen termés lesz. Tavaly a 40 koronás gabonaár nem fedezte a gazdaközönség kiadásait. Lényeges áremelést nem tartok szükségesnek, de összhangot kell teremteni a gabona és a többi közszükségleti cikkek árai között. Nem igaz az a régi közgazdasági tétel, hogy a kenyérárak után a többi árucikkek árai is igazodnak, hiszen a gabonaárak a háború alatt csak 20 százalékkal emelkedtek, míg a többi közszükségleti cikkek 2—300 százalékkal. Összhangot kell teremteni különösen a buzaárak és a lisztárak között. Itt kellene elsősorban összhangot teremteni. A magam részéről a város közönségének érdekében a termények túl magas ármaximálását károsnak és feleslegesnek tartom. Revízió alá kell venni az őrlési

díjakat is. Továbbá kívánatos, hogy az összes közszükségleti cikkek arát a buzaárakkal egyenlő mértékben maximálják.

A tanács elfogadva a főispán véleményét, ilyen értelmű fölterjesztés iránt fog a közgyűlésnek javaslatot tenni.

Következett Kovács Vince kulturtanácsnok jelentése. A nagyváradai tankerületi főigazgató fölterjesztésben kérte a közoktatásügyi minisztertől, hogy az aradi felsőbb leányiskolát leánygimnáziummal egészítsék ki. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a leánygimnáziumi tagozat megnyitására vonatkozólag elődjének, Zichy János grófnak álláspontján van, azaz hajlandó a leánygimnáziumot engedélyezni, de csak akkor, ha az épület emelésének, esetleg átalakításának összes költségeit a város teljesen maga fedezi.

A tanács javasolja a közgyűlésnek, hogy a miniszterhez olyan értelmű fölterjesztést intézzen, mely szerint ragaszkodik a felsőbb leányiskolának Aradon maradásához és a gimnáziumi tagozat létesítéséhez. A város vállalja a telek és épület költségeit, gondoskodik az ideiglenes elhelyezésről addig is, de az internátus költségeinek viselésére a kormányt kéri föl.

Bökényi Arisztid árvaszéki ülnök, az adóügyi tanácsnok helyettese jelenti, hogy miután a költségvetést a város a mai helyzetben nem tudta elkészíteni, főhatalmazást fog kérni a közgyűléstől, hogy az indemnitást június végéig terjesszék ki. A pótdó főlemelésének elkerülésére szolgáló új jövedelemforrás vagy adónem tárgyában a kigondoló-bizottság még mindig nem tudott megállapodásra jutni.

A gyermekórház fedezeti hiánya 24,660 korona, a 3 korona 50 filléres, újonnan tolmecelt napi ápolási díjak mellett.

Jelenti ezután Bökényi Arisztid, hogy a főkapitány előterjesztést tett a rendőrsztek ruhaátalányának 240 koronáról 480 koronára való főlemelése iránt, valamint az ügyeletes díjaknak 6 korona helyett 10 koronában való megállapítását kéri, végül kéri a külső ügyeletes díjakat pedig 6 koronában megállapítani. A rendőrfelügyelők részére 6 korona ügyeletes és napidíjat kér, a detektívek részére 800 korona ruhaátalányt (volt 200), 2 detektív részére 200 korona fizetés kiegészítést, a detektívek vasuti szolgálati díjának 2 koronáról 3 koronára való főlemelését. Fedezetül a főkapitány rámutat a létszámhiány miatt megmaradt államszegélyre.

Variassy Lajos polgármester: Nem tartja helyesnek a tisztviselők egy részének kiragadását, pláne annak a rétegnek további segélyezését, amely ugyanis jobban van dotálva. Elviteg hozzájárul ahhoz, hogy a IX—X—XI osztályban levő összes városi tisztviselők fizetés-emelést kapjanak. Ha a törvényhatósági bizottság ezt az előterjesztést elfogadja, úgy a tanács a jövő közgyűlés elé már kész javaslatot fog terjeszteni a kisebb javadalmazású tisztviselőknek újabb háborús segélyére.

A tanács így határozott. Ez azonban nem zárja ki, hogy a rendőrségi inspekción díjait a közgyűlés emelje, mert azok oly alacsonyok, hogy a mai élelmezési viszonyok mellett abszolúte elégtelenek.

Megapetés Károly királynak. Budapestről telefonálja tudósítónk: Zita királyné nemrég Heiden József budapesti festőművész-szel magáról és gyermekeiről. Ottó főherceg trónörököséről, Róbert főhercegről és Adeineid főhercegnőről arcképeket csináltatott, melyek a napokban készültek el. A királyné a fényképeket megjelöletésül, amikor felsőges terje

nem volt otthon, irasztalára helyezte. A király nagy örömmel fogadta a királyné ajánlásait.

Ülésszak bezárást követel az ellenzék.

— Kiegészíti az elnök az összehírdetelenségi bizottságot. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A képviselőház mai ülését délután három órakor nyitotta meg Szász Károly alelnök és bejelenti Bánffy Miklós gróf ügyében hozott összehírdetelenségi bizottsági határozatot, mely szerint a grófnak nyolc nap alatt választania kell az intendánság és a képviselői mandátum között. Felkéri Vermes Zoltánt, hogy a bizottsági ülésről olvassa fel a jegyzőkönyvet. Ezután pedig bejelenti, hogy Mayer Ödön elleni három rendbeli összehírdetelenségi bejelentést az összehírdetelenségi zsűri elutasította. Utána Telészky János pénzügyminiszter törvényjavaslatot terjeszt be a marhalevelek bélyegilletékének tárgyában és Ghillányi Imre báró földmivelésügyi miniszter pedig több állategészségügyi törvényjavaslatot nyújt be.

Ezután áttérnek a kivételes hatalom igénybeviteléről szóló miniszterelnöki jelentés tárgyalására.

Elnök Frey János néppárti képviselő szólalt fel. Beszédében a delegációk összehívását sürgette. Ezután rátér az olasz garancia törvényre, amely szerinte nem egyéb egy darab papirosnál. A vatikán jogállását az olaszok állandóan sértik. Kérdést intéz a külügyminiszterhez, hogy hogyan kívánja rendezni ezt a kérdést. A pápával úgy bának Olaszországban, mint egy fogollyal. Ezután beszédében a zsidókat támadja, akik mindenütt kivételeket kapnak és előjogokat élveznek minden téren. Kéri a felmentettek névsorának betérjesztését. Kívánsai, hogy kik a nélkülözhetetlenek.

Az elnök itt megszakítja a szónokot és figyelmezteti, hogy miután késő van, fejezze be beszédét.

A szónok ezután betérjeszt egy határozati javaslatot, amelyben kéri a kormányt, hogy most, vagy a legközelebbi ülészekben terjeszsen be törvényjavaslatot a katolikus autonómia demokratikus megerősítése érdekében.

Szász Károly alelnök ezután megszakítja a vitát és engedélyt kér a Háztól, hogy az állandó összehírdetelenségi nagy bizottságot, amelynek nyolc tagja van, de betegség és mandátumról való lemondások miatt, tízenhárom tag kilépett, kiegészíthesse, ami a házszabályok értelmében az elnök hatáskörébe tartozik. A házszabályok ugyanis azt követelik, hogy a nagybizottság ne legyen hiányos és hogy teljes bizottságból sorsolják ki a zsűri tagjait.

Az elnök kéréséhez Rakovszky István szólt hozzá és kijelentette, hogy a mai állapotok tarthatatlanok ha ma sorsolják ki a zsűrit, az törvénytelen alapon működnek. Kéri, hogy új ülészeket hívjanak össze és csak akkor válasszák meg a bizottság tagjait.

Bánffy János gróf kijelenti, hogy a mai ülészeket be kell zárni, hívjanak össze újat és akkor adják az elnöknek a felhatalmazást az új tagok választására.

Szász Károly alelnök jelenti a Háznak, hogy annak idején megbeszéléseket folytatott egyes pártvezérekkel, akik beleegyeztek a felhatalmazás megadásába. Nem akar azonban nézeteltéréseket támasztani és ezért most visszavonja javaslatát.

Andrássy Gyula gróf kijelenti, hogy ő volt az egyike azoknak a pártvezéreknek, akivel az elnök ebben a kérdésben tárgyalást folytatott. Akkor az volt a feltevése, hogy a nagybizottságot ki lehet és ki kell egészíteni. Most azonban sokkal nyelcsesebbnek tartja, ha ezt a kérdést elhagyják.

Tisza István gróf miniszterelnök kijelenti, hogy a zsűri sorsolását a törvény és a házszabályok értelmében nem lehet elhalasztani. Kéri az elnököt, hogy ne vonja vissza kérései-

mét, mert a törvény és a házszabályok értelmében ki lehet és ki kell egészíteni a nagybizottságot. A házszabályok megadják erre a módot és a házszabályok szelleme is megköveteli, hogy normális keretek között működjen minden egyes bizottság.

Ezután Szász Károly bejelenti, hogy kérelmét megújítja, mire a Ház megadja a felhatalmazást az állandó összehírdetelenségi nagybizottság kiegészítésére.

Ezután az ülés véget ért. A legközelebbi ülés holnap lesz, melyen három interpelláció betérjesztését is napirendre tűzték. Az interpellációk tárgyalására délután öt órakor térnek át, hogy az ülés korán véget érhesen, hogy a hoinaputáni hazafias ünnepélyekre a képviselők elutazhassanak.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Szardán: *Kék roka*, vigjáték.

Csütörtökön: *Kárpáthy Zoltán*, újdonság itt először.

Penteken: *Kárpáthy Zoltán*, másodszer.

Szombaton délután 3 órakor ifjúsági és népies előadás, mérsékelt helyárakkal: *A peleskei notárius*.

Este 7 órakor rendes helyárakkal: *Kárpáthy Zoltán*.

* **A színház hírel.** *Kárpáthy Zoltán* bemutatója. Csütörtökön elevenednek meg Jókai legendás alakjai a *Kárpáthy Zoltán*, *Flóra*, *Vilma*, *Katinka*, *Tarnavary* stb., kiket a magyar közönség oly régóta ismer a regényekből, ezeket a alakokat játsszák: *Szendrey*, *Harsányi M.*, *Heppesné*, *Kifter*, *Bánházi*, *Várnai*, *Kertész*, *Delli*, *Kiss Miklós* stb. *A Kárpáthy Zoltán* a Magyar Színháznak szenzációs újdonsága csütörtöktől kezdve minden este színre kerül egész héten, mindenkor a premier szereposztásában. — *A peleskei notárius*. A legjobb magyar bohózat lesz a legközelebbi ifjúsági és népies előadás szombaton délután 3 órai kezdettel. Gaál Józsefnek ezen örökéletű bohózatában az egész személyzet foglalkoztatva van. — *Kék roka* pompás vigjátékot ismételte meg a társulat, teljesen a premier szereplőivel.

* **Népopera bérbeadása.** Budapestről telefonálja tudósítónk: A népszínház bizottság ma tárgyalta a Népopera bérbeadására vonatkozó ajánlatokat. Ajánlatot tettek *Betőhy László*, *Komjáthy János*, és *Faludy Gábor* szinigazgatók. A bizottság Faludinak adta bérbe a Népoperát négy évre százalékos részesedés alapján.

* **Négy koronáért 60 korona.** Most megjelent 6-ik számúval zárja első negyedét Magyarország egyetlen kottafolyóirata, a *szépezzek zenéje*, mely negyedévi 4 koronáért annyi zenéújdonságot közöl a legkiválóbb szerzőktől, a mennyit eddig 60 koronáért is alig lehetett megszerezni. A 6-ik szám *Eysler Edének*, a világhírű osztrák komponistának egy vidám apróságát, *Kun László* zeneakadémiai tanárnak egy gyönyörű magyar dalát, *Buday Dénesnek*: mély hangulatu dalkölteményét s két más sikerült zeneszámot közöl. A legközelebbi füzetekben *Huszka Jenő*, *Rényi Aladár*, *Tarnay Alajos*, *Anyos Laci* s a legkiválóbb osztrák szerzők művei fognak megjelenni. A kiadóhivatal címe: VI., Nagymező-utca 37—39. sz.

* **Irodalmi esemény.** Újabb irodalmunk legnevezetesebb eseményeinek egyike *Drasche-Lázár Alfréd* „Tűzpróba” című regénye, a mely alig egy hónappal megjelenése után, most már második kiadásban jelent meg. A közönség, amely példátlan érdeklődést tanúsít a kiünő regény iránt, örömmel fogja hallani a hírt, hogy a könyv második kiadásban, most már megint kapható. A 369 lapra terjedő kötet ára 6 K.

Hegedüs Ede alezredes bünperce.

— A védelem első tanuja. — Pop C. István megidéztetése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A nagyszabeni hadosztálybíróóság ma délelőtt folytatta Hegedüs Ede alezredes bünügyének fő tárgyalását, amelynek folyamán tulajdonképpén még mindig a vád állításainak bizonyítására beidézett tanúk tettek vallomást, azonban már a védelemnek egyik tanuja is szóhoz jutott. A mai tárgyaláson megjelent a nagyszabeni eszászári és királyi katonai parancsnok igazságügyi előadója és katonai ügyész *Kranjc Sándor* százados hadbíró, hogy a tárgyalást figyelemmel kísérelje. Kilenc órakor nyitotta meg *John Jenakie* tábornok a fő tárgyalást.

A büntetéspénzek sorsa.

Elsőül *Szavits Dusan* volt internált tanító, most egyéves önkéntest hallgatta ki a bíróság, aki Rosner kulesár osztályán volt annak idején. A tanúhoz is azt a kérdést intézte *Hummel* alezredes hadbíró tárgyalást vezető, hogy mit tud azokról az állapotokról, amelyek miatt vádat emeltek Hegedüs alezredes ellen.

A tanu elmondotta, hogy a háboru elején jött egy nagyobb csoporttal Aradra s miután elhelyezték őket a táborban, félóra mulva fürdeniök kellett, de fehéreneműt már csak pénzért vásárolhattak a kulcsártól, aki párjáért hat koronát számított. Többé nem küldték őket fürdőbe, ha mégis fürödni akartak, akkor ezt a kulcsárnál úgy tudták kieszközölni, ha ezt külön megfizették. Egy banktisztviselő emiatt panaszkodni akart, azonban Rosner eltiltotta. Egy *Jeremics* nevű internált, akinek Ferencz József rendjele volt, írásba foglalta panaszait és kihallgatás alkalmával átadta Hegedüs alezredesnek, aki ezért 20 korona pénzbüntetéssel sújtotta. Volt egy százestendős ember, akit szintén pénzbüntetésre ítéltek, de ez nem tudott fizetni s ezért másfajta büntetést kapott, amelyet azonban Rosner nem hajtott végre.

Tárgyalást vezető: Ismerte Hegedüs alezredes az önök állapotát?

Tanu: Kellott ismernie, mert sokszor arra ment és benézett az osztályunkra. Elmondotta még, hogy neki is van tudomása arról, hogy a klenákiakat olyan büntetésekkel büntette az alezredes, amelyekhez neki joga nem volt. *Jelen volt*, mikor az alezredes a büntetést kiszabta és a klenákiakkal szigorú hangon tárgyalt.

Hegedüs alezredes: A tanúnak állítására megjegyzem, hogy azok abszolúte nem lehetnek igazak. Sohasem fordult elő, hogy ő bárkit is pénzbüntetésre ítélte volna, annál is kevésbé, mert mikor tudomására jutott, hogy *Gábor* főhadnagy kisebb tegyelmi büntetéseket pénzbüntetésekre változtatta át, ő magához hívatta a főhadnagyot és ezt határozottan egyszer s mindenkorra megtiltotta neki, mert ilyesmit a katonaság nem ismer. Annak bizonyításául, hogy éppen a klenákiakkal szemben viseltetett, hogy úgy mondja, szimpátiával, bizonyíthatja az is, hogy többeknek segített abban, hogy megszabaduljanak az internálástól és ezért szabadulásuk után, ezek hálálkodással tele leveleket írtak hozzá. Ezekkel az emberekkel kizárólag magyarul beszélt, mert ezek mind magyar emberek voltak, tehát nem lehet igaz, hogy a tanu maga hallotta, mikor ő ezeket az embereket tulszigorúan büntette. Maga az eset különben úgy történt, hogy egy klenáki internált egyszer ebédkiosztás közben az egyik kulcsárt megtámadta és ezért ő energikusan lépett fel, mert nem tűrhette, hogy

ilyesmi a táborban elharapódzék. Azt hiszi, hogy ez nemcsak joga, de kötelessége volt.

Braun Rudolf dr. katonai ügyész Hegedüsökhöz: Ön zendülést észlelt az internáltak közt és mégis a saját hatáskörében intézkedett. Nem tudta, hogy büntető feljelentést kellett volna tennie?

Hegedüs alezredes: Az volt a felfogásom, hogy egy tényér miatt nem kell haditörvényszék elé állítanom.

Ügyész: Ön azt mondotta, hogy a klenákiak szimpatikusok voltak Önnek. Hát szimpátia szerint bánt az internáltakkal. És miért voltak a klenákiak szimpatikusok?

Hegedüs alezredes: Mert ezek magyarok voltak.

Ügyész: Ön azt állította, hogy a büntetéspénzeket *Gábor* főhadnagy kezelte? Vezetek-e róla jegyzéket? Nem tudja-e Ön, hogy ellenőriznie kellett volna?

Hegedüs alezredes: Pénzbeli ügyekkel sohasem törődtem. Tudtam, hogy *Gábor* főhadnagy és *Reich* őrmester feltétlen tisztességes és becsületes emberek. Ezekről a pénzbüntetésekről csak akkor volt tudomásom, mikor *Gábor* említette, hogy jótékony célra kellene fordítani. Ekkor eltiltottam a jövőre nézve az ilyen büntetéseket, amelyeket ő civil felfogása szerint alkalmazott.

Hummel alezredes (Hegedüsökhöz): Ezekből a pénzekből a Hegedüs kórház nem kapott?

Muntean Viktor dr. közbeszól: Nem.

Hummel alezredes: Kérem a védő urat, ne beszéljen bele. En kérdést intéztem a vádlotthoz.

Védő: Erre már több ízben felelt.

Hummel alezredes: Ne tessék beleszólni, ehhez nincs joga. Kérem jegyzőkönyvbe venni, hogy a védő közbeszól, mielőtt a vádlott válaszolt volna.

Szerbek ünnepe.

Az incidens után a tárgyalás vezetője felolvas egyes adatokat az internáltak halálzási statisztikájából. Kérde a feleket, kívánják-e az összes adatok felolvasását?

Védő: Kéri a halandóságra vonatkozó összes adatok legrészletesebb felolvasását. Meg kell állapítani, kik jöttek ide betegen, vagy sebesülve, kik hozták. már magukkal a járványok csirait. Pontoson kell tudni, mely halálzások esnek a vádlott területére és melyek nem. Fel kell olvasni a későbbi adatokat is, amikor *Lachmann* százados volt a tábor parancsnoka.

— Kéri továbbá a védő, hogy idézze meg tanuként a bíróság *Rasztig István* aradi detektívét, aki azzal volt megbízva, hogy az internáltakat kísérelje a városban és számtalanszor volt szemtanuja annak, hogy ezek az emberek nem akartak kijönni a szobájukból, hogy az ott lévő szalmát kicseréljék. Kéri továbbá *Régner Dániel* és *Kedi László* távirász kihallgatását, akikkel bizonyíthatja, hogy az internáltak *Przemysl* elestekor és szerbiai fiaskónk alkalmával éjjel ünnepélyeket rendeztek, hogy a mi szomorúságunkon örvendjenek. Tovább bizonyíthatják majd azt is, hogy a Maros partján jelekkel érintkeztek a folyó másik partján álló asszonyokkal és újságot, még pedig szerb nyelvű lapokat kaptak tőlük és ezért mindenki beláthatja, hogy helyénvaló volt a szigor. Minthogy azt látom, hogy a tanúk tendenciózusan vallanak, szükséges az általam be-

jelentett tanúk kihallgatása. Az a gyanu is lábrakap a tárgyalás folyamán, mintha a büntetéspénzek eltűntek volna. Bizonyítani tudom, hogy ezt a pénzt *Mülek Lajos* dr. aradi kir. közjegyző vette át és hogy minden gyanut eloszlassak, kérem a közjegyző ur megidézését és kihallgatását. Azt hallottuk az internáltak tanuvallomásából, hogy csak *Herzfeldnek* volt joga árusítani a táborban különböző szükségleti cikkeket. Ezzel szemben kérem *Blum Sándor* aradi kereskedő kihallgatását, aki levelet írt nekem és tudomásomra adja, hogy vallani akar, mert nem nézheti nyugodtan, hogy ártatlanul vádolják meg az alezredes urat. Naponta kapok ilyen leveleket a városban lakó emberektől, mert az újságokból értesülnek a történetekről.

— Megjegyzem, hogy sok olyan internált ellen, akit a vizsgálat folyamán tanuként hallgattak ki, bünügyi vizsgálat van folyamatban és már súlyos büntetés van kiszabva ellene.

Az aradi törvényszék vizsgálóbírája *Szólósy Jenő* dr. és jegyzője *Pannán György* jártak az internáltak táborában, mert hivatalos kötelességben kellett ott gyakran megfordulni és ismeretek a viszonyokat. Tisztelettel kérem kihallgatásukat.

Az igazság keresése.

Ügyész: Abszolúte nem akarom a védelmet jogaimban korlátozni, mert hiszen éppen azért vagyunk itt, hogy az anyagi igazságot keressük mindnyájan. Azonban a védelem oly javaslatokat terjeszt elő, amelyek a váddal nincsenek okozati és szerves kapcsolatban, legfeljebb csak azt a célt szolgálják, hogy az eljárást elhúzzák. Az a kérelem, hogy az összes halálzási eseteket vizsgálják meg és az ezekről telveit jegyzékeket szerezzék be, nem teljesíthető, mert ez már megtörtént a most lefolyt tanúkihallgatások nyomán. Hallottuk, hogy *Holtósv* főhadnagy ur megbízható adatokat szolgáltatott. Halottkének és orvosok kihallgatása lehetetlen és ezért arra kell kérnem a védelmet, hogy nevezze meg, hogy kik azok. Annak bizonyítására, hogy lázadás volt a táborban és ezért volt szigorú az alezredes ur, szintén tanukat akart kihallgattatni a védő ur. De azt hiszem, ennek sem adhat helyet a bíróság, mert a parancsnoknak az lett volna a kötelessége, hogy a lázadók ellen feljelentést tegyen a bíróságnál. Kérem kell a védelem összes előterjesztésére az elutasítást.

Mit lepleznek az internáltak.

Védő: Az ügyész ur megjegyzéseire reflektálva, már most szükségesnek tartom megmondani, hogy az internáltak itt úgy tintetik fel a dolgot, mintha ártatlan bányák lennének és mindnyájan azt mondják, hogy a kulcsárokat meg kellett vesztegetniök, hogy valamit elérhessenek. Feltétlenül szükségesnek tartom annak megállapítását, hogy azt a pénzt, amit ők a kulcsároknak adtak, nem megvesztegetes céljából adták, hanem olyan baksis volt, amellyel azokat hallgatásra akarták bírni, mert volt leplezni valójuk. Ők maguk voltak az okai annak, hogy Hegedüs alezredes ur nem tudott belelátni a dolgokba, mert az internáltak maguk igyekeztek leplezni cselekedeteiket. Hivatkozom az itt kihallgatott *Dávidovics* tanu vallomására, aki a vizsgálóbíró előtt tett előbbi kijelentésében azt mondotta, hogy Hegedüs alezredes ur egyszer vizsgálatot tartott a kulcsároknak bánásmódja miatt és akkor egyik internált sem akarta elismerni, hogy pénzt adott nekik. Azért nem panaszkodtak ők az alezredes urnak, mert nem volt tiszta a lekiismeretük és félniök kellett, hogy turpisságuk kiderül. Kérem *Dávidovics* vallomását újból felolvasni, vagy pedig őt magát újból kihallgatni, mert

eme körülmények megvilágításának megengedését azt hiszem a törvényszék nem fogja megtiltani.

Ügyész: Ellenzem ennek a kérelemnek teljesítését, mert azt kell kérdenem, miért nem hallgatta ki az alezredes ur az internáltakat úgy, hogy a kulcsárok ne legyenek jelen, amint azt tették a táborokban megjelent bizottságok és a boszniai-hercegovinai kormány kiküldötte, Veszely Károly csendőralezredes. Azért nem panaszkodtak Hegedüs alezredes urnak, mert félték tőle.

Pop C. István tanuskodása.

Védő: Épen ennek ellenkezőjét akarom bizonyítani. Itt vannak a szerb internáltak, akikről az ellenségnek is el kell ismernie, hogy testvéreik vitézül és bátran viselkedtek a harotéren. Ezek közt gyakran megfordult Pop C. István dr. országgyűlési képviselő, aki önzetlenül járt el ügyekben. Miért nem panaszkodtak neki? Hisz tudták, hogy ő érintkezik Hegedüs alezredes urral. Kérnem kell a képviselő ur kihallgatását eme körülményre és meg kell kérdezni azt is, vajon közvetített-e panaszokat a vádlotthoz?

Ügyész: Csak eme legutóbb előterjesztett kérelemhez járulhatok hozzá és majd én fogom bizonyítani, hogy Hegedüs alezredes ur milyen nehézségeket gördített Pop C. képviselő útjába, mikor ez az internáltak érdekében nála eljárt.

A bíróság tanácskozássra vonult vissza, majd pedig a következő határozatot hirdette ki a tárgyalást vezető:

— A hadbírósg helyt ad a védő ama kérelmének, hogy Pop C. István országgyűlési képviselő tanuként megidegze és kihallgassa és hogy Davidovics tanut ismételtén kihallgassa. Elutasítja a védelem ama előterjesztését, amellyel a halálzási adatok beszerzését, továbbá, amellyel Rasztig, Rödner, Keli, Blum, Szöllösy dr. és Panián tanuk megidegzését és kihallgatását kéri. Végül később fog határozni afelett, hogy a halottkémet, az orvosokat és Mülek drt. megidegze-e?

— Pop képviselőnek megidegzését meg kellett engedni, mert vallomása fontos lehet az eljárásra, minthogy közvetlenül és intenzíven érintkezett az internáltakkal. Az elutasított tanuk vallomásából a bíróság nem várhat semmi fontos adatot, minthogy azok nem voltak állandó érintkezésben az internáltakkal és az a körülmény, hogy az internáltak örültek Pryzemiál elestén, nincs összerágásban a bűnügyvel.

Védő: Fontartom magamnak a semmisségi panasz jogát. A bíróság ezután folytatta a tanukihallgatást.

Munisitz Markó cipész, volt internált, majdnem szórul-szóra ugyanazt a vallomást teszi, mint a már kihallgatott társai és elmondja, hogy Vidákovics nevű társukat kérték meg, hogy szóljon az alezredesnek, hogy engedje ki őket a városba, szükségleti cikkeket bevásárolni, de ezt a kérelmet elutasította.

Zenilaga vallomása.

Ezután következett a védelem által bejelentett Begovics Hásszán Zenilaga kereskedő tanu kihallgatása. Elmondotta, hogy mikor ők egy nagyobb transporttal megérkeztek, egy alagutban helyezték el őket, de ott volt számba böven és a kulcsár azonnal parancsot kapott, hogy takarót is adjon nekik és kaptak kávé és kenyéret vassorára. Minthogy többen voltak mohamedánok, azt a kérelmet terjesztették elő, hogy állítsanak föl a részükre külön konyhát és a kérelmet teljesítették is. Az ő részükre egy mohamedán vallású szakács főzött. Az ő osz-

tályukon is megtörtént, hogy a hus nem volt egyszer s másszor megfelelő, de ők ezt észrevették, még mielőtt a szakács hozzáfoghatott a főzéshez, jelentették a kulcsárnak, aki visszaküldte a húst a szállítónak és kieserelték jobb fajtával. Vallja azt is, hogy időközönként átment más osztályokhoz is és azt tapasztalta, hogy ott nem volt mindenben olyan a helyzet, mint náluk. Az alezredes időközönként meglátogatta az ő osztályukat és többször kijelentette, hogy kéréseiket és panaszait direkt hozzá intézzék.

Tárgyalást vezető: Maga megértette, amikor az alezredes ur ezt kijelentette?

Tanu: En nem értettem, de Gábor főhadnagy ur és Reich őrmester ur tolmácsolták az alezredes ur kijelentését.

Tárgyalást vezető: A bíróság előtt számtalan más tanu ennek éppen az ellenkezőjét vallotta és azt vallotta, hogy az alezredes ur eltiltotta a panaszkodást. Hogy lehet ez?

Tanu: Lelet, hogy máshol máskép volt, de én arról nem tudok.

Tárgyalást vezető: Más osztályban nem volt olyan jó a helyzet, mint maguknál. Nem tudja maga nem akartak azok panaszkodni?

Tanu: Nem tudom.

Tárgyalást vezető: Hogy bántak magával a kulcsárok? Követeltek-e magától pénzt?

Tanu: Velem jól bántak. Nem követeltek pénzt, én magam adtam nekik néha borralót.

Tárgyalást vezető: Más osztályokban miért félték a kulcsároktól?

Tanu: Csak annyit tudok, hogy más osztályban esakugyan félték, de hogy az alezredes ur megfenyegette volna az internáltakat, arról nem tudok.

Tárgyalást vezető: Mit tud arról, hogy pénzbüntetéseket szabott ki az alezredes ur?

Tanu: Leveleket csempészték ki és emiatt voltak ilyen büntetések, de azt nem tudom, hogy a büntetéseket ki rőtta ki.

Ügyész: Hány mohamedán vallású volt azon az osztályon, ahol maga volt és mennyien voltak a másvallásúak és mennyien voltak összesen?

Tanu: Az egész táborban úgy tudom körülbelül harmincnyolc mohamedán volt és abban az osztályban ahol én voltam, öten voltunk. Összesen háromszáz ember volt itt elhelyezve.

Ügyész: Kell-e pénzt adniok a kulcsároknak, hogy ne bántás magukat? És mi történt azzal, aki nem adott?

Tanu: En mindössze három-négy koronát adtam havonta, velem jól bántak és valószínű, hogy mindenki adott és aki nem adott, annak nem volt talán olyan jó sorsa.

Hegedüs alezredes a tanuhoz: Kapott-e maga tőlem időközönként cigarettát?

Tanu: Igaz. Mikor időközönként az alezredes ur be-bejött az osztályra és köszöntötem őt, ilyenkor megkínált tíz-tizenöt darab cigarettával. Ez többször megtörtént.

Tárgyalást vezető: Többször, vagy csak egyszer kapott?

Tanu: Többször kaptam.

Hegedüs alezredes: Nemesak neki adtam, hanem más internáltak is és sok-sok ezer cigarettát osztottam ki így az emberek között. (A tanuhoz). Igaz-e, hogy mikor maga hazulról Mosztaból bort kapott, maga nekem egy üveg bort akart küldeni halála jeléül.

Tanu: Igeu elküldtem a bort, az alezredes ur visszaküldte, nem fogadta el.

Hegedüs alezredes: Van-e tudomása arról, hogy a városból küldtek az internált asszonyoknak és gyermekeknek ruhát?

Tanu: Tudom, hogy kaptak ruhát.

Hegedüs alezredes: Miért nem jelentette maga nekem, hogy más osztályokba milyenek az állapotok? Magának csak nem kellett tőlem félnie?

Tanu: Nem akartam a más dolgába avatkozni.

Ügyész: Honnan tudja, hogy a városból ruhát kaptak az internált asszonyok és gyermekek?

Tanu: Láttam, hogy a magazinból adták ki a ruhát.

Ügyész: Megkísérelte-e, hogy Hegedüs alezredes urnak máskor is adjon ajándékot?

Tanu: Nem.

Ügyész: Tudja-e, hogy az alezredes ur másnak is adott cigarettát?

Tanu: Erről nem tudok.

A bíróság ezután megeskette vallomására.

A mai nap kihallgatták még Triško Levo kereskedőt volt internáltat, aki ugyanolyan vallomást tett az elhelyezésre, az ellátásra és a bánásmódról vonatkozólag, mint a többi internált.

John tábornok ezután a tárgyalást félbeszakította és annak folytatását holnap reggel kilenc órára tűzte ki.

TORVÉNYKEZÉS.

Fordulat a rettegi marhaszóási bűnperben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az országos hírűvé vált rettegi marhaszóási bűnperben váratlanul olyan fordulat állott be, ami valószínűleg a Kuria jogerős ítéletét meg fogja semmisíteni s nemcsak hogy a tartós szabadságvesztésre ítélt vádlottak felmentését fogja maga után vonni, hanem még a kincstár és a rettegi marhaszállítók között folyó kártérítési per kimenetelét is kérdésessé teszi.

A fordulatot az országos egészségügyi tanács egy határozata idézte elő, amely a napokban érkezett le a kolozsvári törvényszékhez s esalhatatlan bizonyossággal megállapítja, hogy a rettegi marhaszóási per hat évre elítelt simmár két év óta fogságban sanyló Grün Gyula, sem most, sem mikor a cselekményt elkövette, nem volt beszámítható. Grün Gyula már a törvényszéki tárgyalás alalmával abnormálisan viselkedett. Akkor azonban a törvényszéki orvosok nem állapították meg a beszámíthatatlanságot. Később Grün régi kezelőorvosának véleménye alapján egy újabb vizsgálat rendjén Kerekes dr. és Szabo dr. elme-orvosszakértők megállapították, hogy a jogerősen elítelt és fogságban levő vádlott már évek óta beszámíthatatlan. Az egészségügyi orvosi tanács pedig most közvetlen észlelete alapján mindenben megerősítette a törvényszéki orvosok véleményét.

Ennek a véleménynek fontos szerepe lesz abban az újrafelvételi perben, amit Grün védője, Fischer József dr. ügyvéd indított védenre szabadrábra helyezése érdekében. Grün rövidesen fel fogja oserélni a fogházat szanatóriummal. Ez a tény viszont kihatással lesz a többi elítelt sorsára is, akiket a törvényszék és a Kuria egy beszámíthatatlan ember terhelő vallomása alapján ítélt el súlyos szabadságvesztésre.

Az „ARADI KOZLONY“

mar a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és dohánytösdében — Egyes szám ára 12 fillér.

34 millió mázsa buza hiányzik Franciaországban.

— Miért került válságba a Briand-kormány? —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A párisi kamara tegnapi ülésén, amelyen folytatták a vitát az ország gazdasági helyzetéről, de Monsies képviselő úgy a parlamentben, mint a sajtóban nagy feltűnést keltő beszédet tartott a tengeralattjáró blokádról. Mint ismeretes, előttevaló napon Berriot miniszter kimerítően ismertette Franciaország élelmiszer-válságát. Nem utkolta, hogy a kenyérkérdés nagyon komoly és kijelentette, hogy a kormány nem optimista, mert el kell ismernie, hogy

34 millió métermázsa buza hiányzik.

Számítása szerint az ententének és az európai semleges országoknak 160 millió métermázsa buzára van szüksége és ebből csak 100 millió métermázsa tudnak tengerentúli behozattal fedezni.

— A helyzet nagyon nehéz — mondotta — annál is inkább, mert a háború után a központi hatalmak nagyon is igénybe fogják venni a világ gabonapiacát.

Rámutatott arra, hogy Olaszországban, Svájcban, de főleg a központi hatalmak országában már nagyon szűkre szabott adagok vannak és kijelentette, hogy Franciaországban is be kell hozni legközelebb a kenyér-jegyet.

Erre a beszédre válaszolt Monsies, a tengerészeti miniszternek volt államtitkára, s kijelentette, hogy egyáltalán nem hiszi el a miniszternek, hogy a tengeralattjáró harc hatástalan. A múlt év októberéig a francia kormány vidáman optimista volt, hisz Clementel kereskedelmi miniszter kijelentette, hogy a nép és a hadsereg élelmiszer szükséglete biztosítva van.

Mi történt azóta? A cenzurált sajtó naponta azt szavalja, hogy a tengeralattjáró háború a behozatalt nem zavarja, Lacase admirális kijelentette tegnap a kamarában, hogy a torpedózások lassan-lassan csökkennek. Ha miniszterünk októberi nyilatkozatai helytállóak voltak, akkor ez mégis csak azt jelenti, hogy a tengeralattjáró harc mégis hatásosabb volt, mint ahogy azt mondják. Mit higgyen az ember Lacase tengerészeti miniszter szavairól. Ha az októberi nyilatkozatok hamisak voltak, miként állanak előttünk miniszterünk?

A teljes igazságot követeljük

most és tudni akarjuk, hogy a válságban milyen a hatása a tengeralattjáró háborúnak. Herriot miniszter komoly időre készít minket elő. Ezek az idők már itt vannak. Nevetségesek az ugrászerző és hatástalan rendszabályok, amellyel az élelmiszerfogyasztást akarják korlátozni. Franciaországnak német matára kell berendezkednie és meg kell alapítania a Haditermény részvénytársaságot.

Kiolt volt miniszter a költségvetési bizottság elnöke megszokta a szónokot, mert beszélni akar és kijelenti, hogy a múlt év áprilisa óta hiába szorítja a kormányt radikális élelmiszer politikára. A bizottság elhatározta, hogy nem szavazza meg addig az 1917. második negyedére a költségvetést, míg a kormány nem ismerteti gazdasági politikáját.

Ez a közies óriási szenzációt keltett a kamarában.

Ezután Monsies folytatta beszédét és azt mondta, hogy szomorú, ha Franciaország egész ellátása a külföldtől függ és azzal bolondítják az országot, hogy Oroszországból kapnak gabonát, már pedig Oroszországgal semmiféle biztosított összeköttetése nincs Franciaor-

szágnak. A parlamentnek kötelessége a kormányt arra kényszeríteni, hogy hagyjon fel a tengeralattjáró veszedelemmel szemben tanúsított közönyösségével, mert különben beláthatatlan felelősséget vesz magára a kamara. Még ha biztos lenne is katonai győzelmiünk, mégis a gazdasági vereség és a forradalom követné nyomában, ha a kamara továbbra is támogatná a kormányt.

Herriot miniszter erre azt jelentette ki, hogy nem ő, hanem Lloyd George az oka a hajótér csökkenésének. Arról biztosította a kamarát, hogy március első hetében a behozatal emelkedett. Beszédét azzal az elmaradhatatlan frázissal fejezte be, hogy az ország elérkezett ahhoz a ponthoz, amelyen a gazdasági tényezők ép olyan fontosak a háború kimenetelére szempontjából, mint a katonaiak. — Németország be van kerítve, meg van szelídítve és majdnem ki van éhezve és most utolsó erejét szedi össze, hogy eikerülje az igazságos végzetet.

Bécs ingyenhus akciója.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Az Aradi Közlöny legutóbbi számában részletes hírt adott arról a nagyszabású akcióról, mely arra törekszik, hogy Bécs legszegényebb lakosságát olcsó hússal és élelemmel lássa el. Riszkopf dr. Bécs város husellátás ügyének referense egy újságíró előtt a következő nyilatkozatot tette:

A hus akció abban a pillanatban lép életben, amint az illetékes miniszteriumok a szükséges husmennyiséget rendelkezésre bocsátják és megállapítják azt a husmennyiséget, amelyet a város hetenkint kapni fog. A húst nem a bécsi vágóhid fogja szállítani, hanem Bécs már vágott állapotban fogja átvinni az Osztrák Központi Bevásárló Hivataltól, amelynek kötelessége lesz a kért hus mennyiségét előteremteni. A bőrök s a csontok a nevezett társaság rendelkezésére bocsátatnak, amely azzal több gyárközpont segítségére fog sietni.

Bécs városa a beszerzési ár egy harmadrészen veszi át a húst, miután a kormány viseli a költségek kétharmadát. A harmadik harmadrész csaknem egészen a város terhére fog esni, miután az ételneműek árai még mindig emelkedőben vannak s mert Bécs naponként 80000 személyt lát el ebéddel s a leves és a teakonyhák 40000 adagra tartanak igényt, melyeket mint eddig úgy ezental is ingyen bocsát a város rendelkezésükre. Hogyan fogják a hadikonyhákban az ebédeket fizetni, egyelőre nem tudom, miután nemesak levest, hanem főzeléket és tésztát is fognak kapni. Körülbelül 200000 ember jön tekintetbe, akik a leginszesebb helyzetben vannak, de Bécs meg fogja találni a módját, hogy mindenki megtalálja számítását és megelégedett legyen.

Ha Bécs város adalpjait megnézzük, úgy találjuk, hogy 1.200.000 ember egyáltalán nem fizet adót, tehát ezeket az olcsó hus elosztásánál tekintetbe kell vennünk. Ezzel azonban oly nagy husmennyiség válik szükségessé, — 10 dekagram személyenként már 120.000 kg. naponként — hogy először be kell várnunk, mennyi húst tud a földművelésügyi miniszterium előteremteni, mielőtt a husüzem megszerzésére gondolnunk lehetne.

Ezért rövid ideig még várni kell. Mielőtt a kormány és Bécs provizorikus akciója teljes erővel sorompóba lépne, határozni kell még az adagolás felett is, mert a tíz dekagram úgy látszik mintha kevés lenne. A hus ugyanis, mint levesthus jön tekintetbe, már pedig, ha a csontot, fagyut, mint fentebb említettük, eltávolítják a húsról, kérdés, hogy egy személynek megfelel-e 10 dekagram hus tápláló ereje.

A cipő maximális ára és készítésének szabályozása

(Három kormányrendelet. — Arvizsgáló bizottság Aradon.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A hivatalos lap mai száma három kormányrendeletet közöl: az egyik a cipő előállítását szabályozza és előírja, hogy milyen anyagokból szabad ezután lábbelit készíteni, a másik a készítési és eladási árakat állapítja meg, a harmadik pedig a forgalomba hozatalt, illetve az eladást szabályozza. Ezek közül leginkább érdekli a közönséget a készítési és eladási ár kiszámítása és a forgalomba hozatal. Az ár kiszámítása rendkívül komplikált. A gyárosnak, illetve iparosnak a bőr maximális árához és a rezsihez csak bizonyos százalékot (10-től 36 százalékgig) szabad hozzászámítani, a kereskedőnek pedig 7-től 27 százalékgig szabad a készítési áron felül hasznót felszámítani. A rendelet már a fátalpu cipők előállításáról is intézkedik; természetesen ennek az ára a legalacsonyabb.

Leginkább tarthat számot az érdeklődésre az a rendelet, amely az árak a cipőn való megjelölésére vonatkozik. E rendelet egyes részei így szólnak:

Cipőárut (ideértve mindenféle lábbelit, eszmat és felsőrészt is) a kereskedelmiügyi miniszter által rendelettel megszabott számítási módok megfelelő áránál magasabb áron árusítani tilos. Azok a szállítási szerződések, amelyek az 1917. évi április hó 10. napja előtt az első bekezdésben említett áraknál magasabb áron kötöttek, érvényüket veszítik, amennyiben az említett nap előtt az áru átadásával meg teljesítve nem lettek. A szerződés nem teljesítéséből vagy nem kellőleg teljesítéséből az említett nap előtt keletkezett igényeket ez a rendelkezés nem érinti.

Cipőárak előállítására kötelesek minden átluk forgalomba hozott pár cipőárut (felsőrészen is) — a mérték után kisiparilag készült cipőket kivéve — az alábbi adatokat feltüntetni: 1. az előállító nevét (céget) és főtelephelyét; 2. az előállításához felhasznált anyagok a kereskedelmiügyi miniszter által rendelettel megállapítandó szabályoknak megfelelő megjelölését; 3. azt az árt, amelynél magasabbat az illető áru kicsinyben való eladásánál felszámítani nem szabad; 4. a megjelölés évét és hónapját.

A megszabott megjelölésnek erős anyagból készült függőjegeken kell történnie, amelyet minden párra tartósan kell rá erősíteni. Az adatokat a függőjegy nyomtatással, tentávan vagy tintaceruzaival kell jól olvasható módon feltüntetni.

Ezenfelül a kicsinyben való eladási árt mélynyomású bélyegzővel külön fel kell tüntetni még a talp lágyék részén is. Vásároló kisiparosok, akik az inasokat is beleértve, legfeljebb öt segédmunkással dolgoznak és készítményüket a heti, vagy országos vásárokon közvetlenül fogyasztóknak adják el, a mélynyomású bélyegző helyett a kicsinyben való eladási árt a talp lágyék részén könnyen olvasható és tartós irással is feltüntethetik.

Azokra a cipőárakra, amelyek mérték után kisiparilag készülnek, ezek a megjelölési szabályok nem vonatkoznak.

Vámkülföldről behozott cipőárakat (felsőrészt is) adatokkal nevének (cégének) és főtelephelyének feltüntetésével, annak kell ellátnia, aki az árut akár a maga, akár a más nevében el önek forgalomba hozza. A kicsinyben való

eladással felszámított ár, még pedig mélynyomású bélyegzővel, a talp légyék részén is fel kell tüntetni.

Azokon a cipőárúkon (felsőrészekén is) amelyek a jelen rendelet életbelépésekor már vásárolt vásáros kereskedő birtokában vannak, a megszabott adatokat az áru forgalomba hozatala előtt ennek a kereskedőnek kell feltüntetni és meg kell jelölnie egyben a saját nevét (céget) és telephelyét is.

Az, hogy a mérték utáni rendelkezésre készült cipőárúért felszámított ár, vagy a cipőárú a feltüntetett az az ár, amely a késznyelvben való eladásnál számítható fel, megfelel-e a kereskedelemügyi miniszter által rendelettel megállapított számítási módnak, az erre hivatott árvizsgáló-bizottság állapítja meg.

Az árvizsgáló-bizottság az magántól kérelmére akkor vizsgálja, ha a nula megtett feljegyzésből valószínűnek látja, hogy az ár a közölt számítási módnak megfelelő árnál magasabb. A kereskedelemügyi miniszter, a bíróság, a kir. ügyészség vagy közigazgatási hatóság megkeresésére az árvizsgáló bizottság köteles a vizsgálatot megkezdni.

Ha az ár az árvizsgáló bizottság megállapítása szerint a megállapított számítási módnak megfelelő árnál magasabb, úgy az árvizsgáló bizottság a különbözetest az áruláshoz miatt panaszkodó vevő javára téríteti meg.

Az árvizsgáló bizottságok a kereskedelmi és iparkamarák székhelyén alakítandók a kamarai kerületek kiterjedő hatáskörrel. A kereskedelemügyi miniszter az igazságügyi miniszterrel egyetértéssel egyes árvizsgáló bizottságok hatáskörét több kamarai kerületre is kiterjesztheti.

A bizottság öt tagból alakul és pedig egy bíróból, mint elnökből, továbbá a fogyasztók két képviselőjéből, valamint egy cipőkereskedőből és végül, ha cipész kisiparos ügyéről van szó, egy cipész kisiparosból, különben pedig a cipőgyári szakmához tartozó egy egyénebből. A bizottság szótöbbséggel határoz.

A bizottság elnökét és helyettesét az illetékes kir. illetéktábla elnöke jelöli ki: a bizottság többi tagját az elnök az alábbiak szerint kérésre két jogviszonyban foglalt egyének közül hívja meg.

A bizottság megalkotásának eljárása a fogyasztók körében a jegyzékét a bizottság székhelyén hatékony közlő a törvényhatóságok első tisztviselője állítja össze, amelynek területén az árvizsgáló bizottság székhelye van; a szakmabeli tagok jegyzékét pedig a bizottság székhelye szerint illetékes kereskedelmi és iparkamara állítja össze.

A fogyasztók jegyzékébe legalább öt és legfeljebb tíz egyént, a szakmabeliek jegyzékébe pedig legalább három és legfeljebb öt cipőkereskedőt, ugyanannyi cipő kisiparost és ugyanannyi lehetséges, ugyanannyi cipőgyári szakmához tartozó egyént kell felvenni.

A bizottság tagjainak állása tiszteltbeli. A bizottság tagjai működésük megkezdése előtt a bizottság elnöke előtt fogadalmat tesznek arra, hogy tisztikben lelkiismeretesen és részrehajlás nélkül fognak eljárni és a hivatali titkot megőrzik.

A bizottsághoz jegyzőkönyvvezetőt a kir. illetéktábla elnöke rendel ki és ugyanó egyúttal a bizottság részére a szükséges helyiséget rendelkezésére bocsátja és a bizottsági iratok őrzése és az iratok tennivalók ellátása iránt is megjelölni intőzkedik.

Az eljárásra az az árvizsgáló bizottság illetékes, amelynek területén a mérték utáni készült cipőt előállító iparos műhelye, a készült vásáros cipőárú árának vizsgálata esetében pedig az az megjelölésére kötelezettnek telephelye van.

Az elnök a kir. bíróság előtti polgári peres eljárásra vonatkozó szabályok (1911. évi I. t.-e.) megfelelő alkalmazásával tanúkat, szakértőket és érdekelteket megidézhethet és eskükhöz kihallgathat, továbbá helyszíni szemlét, könyvvizsgálatot, vagy árumintavételt rendelhet el úgy az eladónál, mint az áru megjelölésére kötelezottnél. Ha az áruláshoz megállapítást nyert, úgy az eladó, illetve a megjelölésre kötelezett viseli az eljárásnál felmerülő illetékességeket és az árvizsgáló bizottság őt az eljárás készletadásának megértésére is kötelezheti.

Cipőárúkat, amennyiben a magyar szent korona országainak területén levő vevőről van szó, nagykereskedők csak kiskereskedőknek (cipész-mestereknek is), kiskereskedők csak közvetlenül fogyasztóknak (cipész-mestereknek is) adhatuak el.

A kereskedelemügyi miniszter cipőárú-készletek birtokosait arra kötelezheti, hogy készleteiket az általa megjelölt személynek (hatóságának, jogi személynek, cégnek) átadják.

Átvételi árul azt az ár kell fizetni, amellyel a kereskedelemügyi miniszter által megállapított arkszámítási szabályok értelmében a készlet birtokosa felszámíthat.

LEGUJABB.

Röggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Bruszilov él és parancsol.

Bucur. Az Idea Nazionale jelenti, hogy a román hadsereg reorganizálása már teljesen befejeződött. Ferdinánd király Jassyban idők katonai körében. A román hadsereget beolvastották az orosz hadseregbe, teljesen fölésezték és Bruszilov tábornok, aki már meggyógyult, átvette a főparancsnokságot.

Haza. Az amerikai sajtó folytatja hadjáratát Németország ellen. Újabban német összeesküvést fedeztek föl, amely a Panama csatornát veszélyezteti. Altitól Columbia és Nicaraguát föl akarják az Unió ellen lázítani.

Newyork. Costa Ricában államesély történt. Az elnököt elkergették és az amerikai követségre menekült. Altitól Németország keze van benne az ügyben.

Sándor Pál nem összeférhetetlen.

— saját tudósítók telefonjelentése. —

A képviselőház mai ülésének szünete után kimorogtak az összeférhetetlenségi zsűrit Sándor Pál összeférhetetlenségi ügyében. A zsűri tagjai lettek: Zsilinszky Mihály ellenzéki, Andrássy Géza gróf alkotmányparti, Giesswein Sándor dr. párhonkivüli függetlenségi, Isekutz Győző munkapárti, Batthyány Tivadar függetlenségi, Kálmán Gusztáv munkapárti, Putnok Mór alkotmányparti, Nagy Ferenc munkapárti, Meiser Vilmos munkapárti, Szeredav Aladár, alkotmányparti, Pejacsevics Márk gróf horvát, Matinszky György függetlenségi. Póttagok lettek: Zeik Károly munkapárti, Suler Rezső munkapárti és Kozma Andor munkapárti.

A bizottság a képviselőház ülése után ülést tartott, melyen a koreinök Zsilinszky Mihály volt. Ezután Batthyány Tivadart választották meg elnöknek, jegyzőnek pedig Putnok Mórót.

Az elnök választás lefolyása érdekes volt. Először, mint említettük, Batthyány Tivadar grófot választotta a bizottság hét szavazattal, négy szavazatot kapott Zsilinszky Mihály és egyet pedig Nagy Ferenc. Jegyzőnek Putnok Mórót választották meg hat szavazattal, míg öt szavazatot Pejacsevics Márk gróf kapott és egy szavazatot Isekutz Győzöre esett.

Putnok Mór ezután felolvasta a jegyzőkönyvet, mely szerint az összeférhetetlenségi bejelentést Kálmán Sámuel hírlapíró tette Sándor ellen, mint a közuti igazgatója ellen. Falcione Arpád előadó ismertette az ügy részleteit és az összeférhetetlenségi bizottság tárgyalását és jelentette, hogy úgy a kormánytól, mint a fővárostól kéri az összes iratoknak beküldését az ügyben, amiket meg is kaptak. Ezután megállapították, hogy Sándor nem volt összeköttetésben a kormánnyal. Felolvasták Sándor Pál levelét, melyben azt hangsúlyozta, hogy a fő engedmény régi és a pótvon-

nalakra kapott engedmények ennek a réginek folyományai. Különös engedménye a Közuti-nak a kormánytól nincsen. A pótvonalak kiépítése nem alkothat összeférhetetlenséget.

Batthyány Tivadar elnök ezután kérdést intéz Sándor Pálhoz, hogy lesznek-e újabb építkezések.

Sándor Pál kijelenti, hogy lesznek, de hiszen ez természetes, mert az építkezések nem szünetelhetnek egy vasutnál. De az új építkezések szintén régi engedményeken alapulnak.

Ezután az elnök elrendeli a szavazást és az szavazat ellenében kimondják, hogy Sándor Pál esetében nincsen összeférhetetlenség.

Anglia nem kívánja az amerikai háborút.

(Saját tudósítók telefonjelentése.)

Washington. A külügyi hivatal elrendelte, hogy a külföldi felfegyverzett kereskedelmi hajók szabadon közlekedhetnek az amerikai kikötőkben.

Basel. Lord Northcliffe angol és amerikai hírlapíróknak kijelentette, hogy kívánatosabb volna, ha Amerika nem üzenne hádat Németországnak. A béketárgyalásokon ugyanis kollektívenek lennének a német-amerikai votumok. Egyébként is Anglia sajtó erejéből kell, hogy megnyerje a háborút.

Newyorki jelentések szerint Wilson Hause ezredet Mexikóba küldötte tárgyalni.

Newyorki jelentések szerint német elektrotechnikusok és mérnökök fölláttatták a Berlin és Mexikó közötti köz. etlen drótnélküli összeköttetést.

A Radió-ügynökség jelenti Washingtonból: A monarchia és Amerika közötti békülékeny vélemény, amelyet a legutóbbi jegyzék idézett elő, legközelebb meg fog változni és a szakítás a napokban várható.

H I R E K.

Március 15.

A szabadság megszületésének évfordulóját Arad polgársága igaz lelkesedéssel és külső pompával fogja az idén is megünnepeini.

Március 15-én d. e. 11 órakor a kulturpalota nagytermében megtartandó ünnepélyre vonatkozólag a rendezőség már az összes teendőket elvégezte.

A rendező-bizottság az alábbi kérelemmel fordul Arad város hazatis közönségéhez:

Megkérjük Arad város összes háztulajdonosait, hogy f. hó 15-én házaikat nemzeti színű lobogokkal díszítsék fel.

Külső módon is fejezzük ki 1848. március 15-ike iránt érzett tiszteletünket és soha meg nem szünő lelkesedésünket.

A középfoku és szakiskolák tanulóit a rendezőség az erkélyeken fogja elhelyezni.

Megemlítjük, hogy a nevezetes évforduló alkalmából az aradi nemzeti színházban a tiszta magyar tárgyú „Kárpáthy Zoltán” című darabban fognak a szintársulat tagjai március idusának hódolni.

Az előadást megelőzőleg Barics Gyula a színpadon is elszavalja Csécsi Imrénének „Márciusi dal” című szép költeményét.

— Nem lehet visszaélni a Hsztyjeggyel. Vajassy Lajos polgármester közli, hogy mind sürűbben tapasztalható, hogy a lakosság olyan része, amely megállapíthatóság, mint termelő, vagy jogosult vásárolni egész évi gabona, vagy tisztítási el volt látva, ezt a készletét meg nem engedett módon idő előtt elfogyasztotta s újabb folytatolagos ellátásért most a ható-

LEGUJABB.

Reggel 3 óraker érkezett telefonjelentés.

Magyar Közgazdasági Egyetem.

Budapest. A Hangya magyar értékesítő szövetkezet megalapítója, Károlyi Sándor gróf emlékére egymillió korona tőkét ajánlott fel a kormánynak egy Budapesten felállítandó Közgazdasági Egyetem létesítéséhez és fenntartásához. A szövetkezet terjesztést intézett a kormányhoz, amelyben kifejti, hogy miért szükséges a főiskola felállítása, hogy így az ország megszabadulhasson a külföldi gazdasági protekturátustól.

Bécs. Bethmann-Hollweg birodalmi kancellár a hét végén két napra Bécsbe jön, hogy őfelségénél tisztelegjen és hogy Czernin Ottokár gróf külügyminiszter első látogatását viszonozza.

Bécs. A Neustift-gasse 16. számú házban egy lakásban ma két holttestet találtak, egy har-

mincöt év körüli férfi és egy idősebb asszony holttestét. A férfi Nesvaboda József és az asszony neve Lemb. Megállapították, hogy a férfi előbb meggyilkolta az asszonyt és azután felakasztotta magát. A hátrahagyott levelekből kitűnt, hogy a férfi az asszonyt, annak beleegyezésével gyilkolta meg, mert attól félték, hogy öregségükre a szegények házába kerülnek. Az eset titokzatos, mert napokkal ezelőtt történt és mégis csak ma jöttek rá. Azt hiszik, hogy nem a levélben megírt okokból történt a kettős dráma. A férfi vagyonos volt, több háznak a tulajdonosa, de hadseregszállítási ügyleteknél igen sokat vesztett. Azt hiszik, hogy valamilyen büntügyi eljárás elől menekült a halálba.

ságnál jelentkezik. Miután az Országos Közéletmezősi Hivatal rendelete szerint a törvényhatóság lisztkontingensének nem feleltetése, hanem ellenkezőleg annak megszorítása várható, ennél fogva figyelmezteti a lakosságot, hogy a kiadott gabona vásárlási és őrési tanúsítványokról vezetett jegyzékből minden egyes esetben megállapítható, vajjon a jelentkező gabonával nem volt-e egész évre ellátva s nem-e togyasztotta gabona készletét idő előtt meg nem engedeti módon el. Megjegyzni, hogy az élelmezési hivatal utasította, miszerint minden egyes esetben a liszt, illetve kenyérjegy kiadását tagadja meg és hozzá minden egyes esetet jelentse, hogy az illetők ellen a vonatkozó kormányrendeletek értelmében a kihágási eljárást megindíthassa.

— **Öngyilkosság.** Ma délután két óra tájban telefonon értesítették a rendőrséget, hogy a Zrínyi-utca 4. számú házban öngyilkosság történt. Az öngyilkos Gantner Teréz 20 éves újszentannai születésű cselédeány volt, aki szerelmi bánatában marólugot ivott. A szerelmében csalódott leányt súlyos sérülésekkel a kórházba szállították.

— **Szilva árusítás.** Felkérem mindazon kereskedőket, kik szerbiai aszalt szilvára igényt tartanak, hogy holnap, szerdán délelőtt az utalvány átvétele céljából a közéletmezősi hivatalban jelentkezzenek. A szilva ezen utalvány ellenében és készpénz fizetés mellett a Forray-utcai első számú hatóságú üzletből fog kiadani. A szilva kizárólag csak aradi lakosoknak jegyek nélkül árusítható el és a kicsinybeni eladási ára kilogrammonként 3 korona 40 fillérben, állapították meg. Exterde Kálmán báró.

— **Arverés a vasúton.** A magyar államasutak aradi állomásán 1917. évi március hó 20-án délelőtt a következő áruk: 1 láda porcellán, 3 darab csatorna rész és 3 darab használt hordó fognak nyilvánosan, bírósági eljárás kivül a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés, valamint az azonnali elszállítás kötelezettsége mellett elárvereztetni.

— **Kerpel kölcsönkönyvtár új könyv- és zenepótjegyzékei megjelentek.** 901

Sor alá álltak mások helyett.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítónk: A legutóbbi sorozások alkalmával a főváros katonai ügyosztályában észrevették, hogy egyeseknek, akik a mérce alá állottak, dacára az azonos névnek, a testalkatukkal nem egyeztek meg a régebbi sorozásokon bevezetett adataik. Ekkor négy gyanus egyént be is kísérték a rendőrségre, mindegyik galíciai menekült volt és azt vallották, hogy egy dobuteai kávéházban Lázár doktor bírta rá őket, hogy mások helyett sor alá álljanak. Erre egy nyolcvan tagú őrző: vonult ki, körülvette a kávéházat, minden ottlevő embert igazoltattak. A katonákat, ha nem

tudták magukat igazolni, a térparancsnokságra vitték be, a civileket a rendőrségen hallgatták ki.

A nyomozás folyamán kiderült, hogy a négy galiciát Perl Mártonnak, Rubin Mártonnak, Perl Ferenének és Lebovits Izsáknak hívják. A galíciai menekültek a dob-utcai kávéházban 50 koronáért fejéknél vállalták el, hogy sor alá állanak mások helyett. 45 gyanus embert vezettek elő, a sorozó bizottságok nyomában besorozták őket. A galíciai menekültek rendszerint más-más helyen szoktak sorozásra jelentkezni.

Egy izben rájöttek, hogy az egyik galíciai menekült, aki álnéven állott sor alá, 7 centiméterrel kisebb, mint a tavalyi sorozáskor. A galiciát átkísérték a főkapitányságra, ahol azt állította, hogy 6 valóban az, akinek mondja magát, sőt alibit is igazolt egy vendéglőssel. Csak hosszas vallatás után vallotta be, hogy Restor Elás Pinkásznak hívják és más helyett állott sor alá. A vendéglőst, aki alibijét igazoltanem Slonja Wirtnek, mint mondotta, hanem Piskovics Lázárnak hívják és katonaszökevény.

A nagyszabású katonaszabadítási ügyben erélyesen folyik a nyomozás.

Bagdad március 4-én esett el.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Berlini katonai körökben már régen tudták, hogy a macedóniai török csapatok nem tudnak helyt állani a kitűnően felkészült, túlerőben levő angol expedíciós sereggel szemben és ennek következtében az a hír, hogy az angol hadsereg a múlt hét vasárnapján bevonult Bagdadba, nem jelentett különösebb meglepetést.

Bagdad elestéről a következő lapszemelvényt küldi fővárosi tudósítónk:

A Times ezeket írja: Az ázsiai háboru alárendelt jelentőségű. De a törökök egymást követő vereségének tömege hatással lesz Európában is, mert ebből látni, hogy a török birodalom ereje a német szövetséggel szemben megesőkent.

A Vossische Zeitung úgy véli, hogy ez az esemény a világháboru nagy eseményei középette csupán epizód.

A Vorwärts azt írja, hogy Bagdad elfoglalása óriási sikere az angoloknak, mert ezzel egyik legfőbb céljukat érték el a török birodalomban.

A Deutsche Tages Zeitung véleménye szerint Bagdad eleste nagy sikert jelent az angolok számára.

Hága. Az angol lapok híre Bagdad elestéről az angol lakosságban korántsem keltett túlzott örömet. A parlamentben megtett bejelentés csak a sablonos, programszerű tetszést váltotta ki. A lakosság legnagyobb része hidegen fogadta ahirt.

MOZGÓKÉP SZÍNHÁZ.

* **Az aranyásó.** Izgalmas Cow-boy dráma vasárnap az Erzsébet mozgó-színházban. Gallegos, a gazdag aranyásó munkásainak reme volt. Jean, aki egyedül áll a világon, Gallegoshoz szegődik el, hogy szerencsét próbáljon. Az aranyásó egyetlen leánya, Mathilde, szépsége fellobbantja szerelemre, atyjának legidősebb alkalmazottját, Alfonzot. Mathilde, ellen-szenvennel viselkedik Alfonz iránt, egy alkalommal kijelenti ezt neki. Jean, ki végighallgatja Alfonz és Mathilde között lefolyt párbeszédet, bosszút forral vetélytársa ellen, hogy megsemmisítse örökre. Mathilde jó szemmel nézi Jean közeledését, mert titkon őt szereti; Alfonz felbérel a munkásokat, hogy Gallegost és családját eltegye láb alól. A gonosztevők egy éjnek idején rágyújtják a házat az aranyásó családjára. Mathilde eszméletlenül fekszik, amikor Jean, ki segítségére siet, éjnek idején elmenekül vele. Jean és Mathilde boldogan élnek és 7 év telt el házasságuk gyönyörűségével, melyet egyetlen gyermekük tett boldoggá. Egy alkalommal a család a közeli parkba sétál, amikor Alfonz felismeri Mathildet és értesíti cinkostársát. Alfonz behatol a lakásba és a gyermeket ellopja, de Toby, a hü kutya ébersége, nem hagyja elveszni urfiát. Toby feltalálja a kis fiút, kti a gonosztevők messze elhurcolták és a folyóba dobva őt, elhagyták. A kutya segítségével a fiú kiúszik és elmenekül haza, hol az uton Toby kalandolja őt. — Így menekült meg a család a banditáktól, kiket Toby örökre eltett láb alól.

* **A magyar föld ereje.** (Háborus aktualitás az Uránában.) Tehát a magyar filmgyártás is eljutott oda, hogy megengedheti magának a kimondottan aktuális film luxusát, de csak azzal a feltétellel, hogy a film abszolút szempontból is kifogástalan legyen. Kertész Mihály a kiváló rendező készített most a Vöröskereszt-Egyetel filmpropaganda osztálya részére egy három felvonásos drámát, melyet tegnap mutatott be a színház teljes sikerrel. A film, ha az aktuális vonatkozásokat kivonhatnánk belőle, akkor is egyike volna a legerdekesebb magyar filmeknek. Erős dráma, amely megálja a helyét mindenkor. A misztikus török levegő, amit a Dardanellák, Boszporus, ázsiai Scutari, Szófia s egyéb keleti képek látványossága tesz teljessé, igen alkalmassá tette filmre a magyar föld érdekes eseményét. A filmet nemcsak a Vöröskereszt, hanem a turáni testvériség propaganda filmjének is lehetne nevezni. Joggal nevezi alkotója nemzeti filmnek, mert sok jelenetével lelkesíteni fog. A film aktualitását még az is emeli, hogy V. Mohamed szultán, Enver pasa, Tirpitz admirális és a legendás Goeben is láthatók rajta. A film hatalmas mértékű, esedősen festői szépségeivel és történelmi háttérrel jelzi az a nemes jótékony célt, melynek szolgálatába szegődött. Tárnya az, hogy egy magyar faluban élő orosz hazája ellen küzdve egy elpusztult magyar falu tüstögő romjain talákozik nagyatyjával, ki úszókkal kezében pusztítja a megmaradt kis családi tüzhelyeket. Megrázó jelenet ez, mely mintegy lenyűgözi a nézőt. — **Egy viharos élet,** szenzációs társadalmi dráma, az Urania színház legközelebbi ujdonsága.

* **Új Nordisk-képek az Apollóban.** Az Apolló-színház közönségének igazi gyönyörűsége tellett a Nordisk-filmgyár két ujdonságában, amelyeket hétfőn és kedden mutatott be a színház. A filmrendezés újabb perspektíváját nyitotta meg a közönség előtt ez a két Nordisk-dráma, amelyek felállításaként szerencsés a harmadik Nordisk-ujdonságot mutatja be az Apolló-színház. Az orvany a címe a bemutatásra kerülő legújabb Nordisk-drámának, a mely érdekesen esztétikus társadalmi

életünkben meríti. A legizőbb emberi érzések hullámszánk ebben a nagykoncepciójú drámában, amely a Nordisk-filmgyár legnagyobb sikerű képei közé tartozik. A szerdai új műsoron a nagy Nordisk-drámán kívül ötletes vígjátékok és egyéb értékes mellékképek szerepelnek.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Meghívó az Aradmegyei Szőlőgazdák Egyesületének 1917. évi márciusi hó 15-án a. e. 10 órákor Aradon, a Központi szállóval szemben levő vármegyeháza kistermben tartandó közgyűlésére. Targysorozat: 1. Elnöki jelentés az egyesület működéséről. 2. Szeszlőszó szövetkezetek alakítása. 3. Rézgálic szükséglet fedezése. 4. Munkás kérdés. 5. Szőlőkarók kedvezményes áron való beszerzése Barackáról. 6. A hadi nyereségadó és vagyonadó kérdése, Beosztó bizottsági tagok delegálása. 7. A szőlők és hordók kényszerítésének kérdése és kénalapok beszerzésének kérdése. 8. Folyó évi költségvetés jóváhagyása. 9. Tagmozgalom. 10. Esetleges indítványok. Arad, 1917. március 10. — Az elnökség. 1777

— Junius elsejétől megváltoztatták a váltókat. A m. k. miniszterium a Budapesti Közlöny f. évi 48. számában rendeletet tett közszé, mely szerint a lejárt, valamint az 1917. május 31. napjáig lejárt váltó, kereskedelmi utalvány és közraktári jegy fizetés végett való bemutatásának és a fizetés hiánya miatt való óvás felvételének határidejét még egy ízben és pedig 1917. évi június hó 4. napjáig bezárólag meghosszabbította. A rendeletből tehát az tűnik ki, hogy a határidő meghosszabbítás ezuttal utolsó ízben történt. — A közérdeknek véltünk elöget tenni, ha a körülményre olvasóink a különösen az érdekeltek figyelmét felhívjuk. F. évi június hó 1-étől kezdődőleg tehát minden váltó lejártakor, de legkésőbb a lejáratot követő második kőnapon rendezendő, különben az évis alá kerül.

A rendelet nem érinti a halasztás alá eső (moratoriumos) váltók, kereskedelmi utalványok és közraktári jegyek tekintetében a moratoriumi rendeletekben, valamint a moratorium feloldó rendeletben és az erdélyrész moratoriumi rendeletekben megállapított szabályokat.

Uj könyvek.

* **Katonai szaklap az új honvédelmi minisztériumról.** „A Hadsereg” képes katonai folyóirat ma érkezett számában több hasábra terjedő cikkben méltatja az új honvédelmi miniszter egyéniségét, a békében kifejtett tevékenységét és hadvezéri szereplését. A lap szerint Szurmay működése már a történelemé, mely az első közé jegyezte föl nevét. Bennünket magyarokat örök hálára kötelezett Szurmay, mert megmentette hazánkat egy durva, műveletlen ellenség dúlásától, megmentette Magyarországot hihetetlen nyomortól, a háboru minden iszonyatosságától. Ussok nevének említésekor minden magyar hálátelt szívvel, szeretettel és nemzeti büszkeséggel gondol a legnagyobb magyar hadvezérre.

* **A Társaság.** Szobbnél-szebb képek teszik érdekessé A Társaság e heti számát. A társasági rovat gazdag és változatos ezuttal is. A Társaság előfizetési ára egész évre 28 K, félévre 14 K, negyedévre 7 K. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, IV., Reáltanoda-utca 18.

* **A Nyugat március 1-ei száma,** mely az Arany-centennarium alkalmából jelentékeny részében Arany János emlékének van szentelve, a szokottnál nagyobb ivszámom s a következő gazdag tartalommal jelent meg: Ignotus: Arany. Schöpplin Adár: A fiatal arany. Babits Mihály: Arany életéből. Halász Imre: Arany János és családja. Arany kézírása. Ady Endre: Emlékezés egy nyári éjszakára (Vers.) Kádár Endre: Genre. (Novella.) Ambrus Zoltán: Mir-

beau. Kaffka Margit: Hangyaboly. (Regény V.) Babits Mihály: Versek. Politika mögöl: Gellért Oszkár: Ausztria-Magyarország és az Unio. — A béke — győztes nélkül és Figyelő rovat. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Vilmos császár-ut 51. szám. Előfizetési ára: egy évre 28 K, félévre 14 K. Egyes szám ára 1 K 40 fill. Mutatványszámot kívánatra díjtalanul küld a kiadóhivatal.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. március 14-én, szombán:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

Kék róka.

Színjáték.

Kezdeté 7 órákor.

A szerkesztést tészt:

Budayánszky Endre távollétében:

Stauber József.

AZ

eseményekről napról-napra a legalaposabb és a legfrisebb tudósításokban számol be az

ARADI KÖZLÖNY

Közleményeinek eredetisége és érdekessége, valamint háborus híreinek megbízhatósága révén

MAGYARORSZÁG

vidéki lapjai között az első helyen áll. Az Aradi Közlöny a

LEGELTERJEDTEBB

napilap, amely a háboru alatt is a közönség fokozottabb igényeit tartotta szem előtt és nem szolgáltatta le szövegrészének terjedelmét, miért is a

LEGTARTALMASABB

újság. Az Aradi Közlönyt a közönség minden rétege olvassa és így a

LEGJOBB

hirdetési organum. Az Aradi Közlöny nemcsak a helybeli és a

VIDÉKI

hazánk az ország újságoivású köreinek, valamint a harcúeren küzdő katonáknak is előszere-tettel olvasott

NAPILAPJA.

NYILTÉR.

(Az országos híreket közzétételét nem vállalunk felelősséget.)

Szőllősgazdák

figyelmébe ajánljuk

PEROCID

tiszta német gyártmány — gar. 45% — a miniszterium által ajánlott egyedüli megbízható kékkő pótlószerszám, permeterezésre, — napi áron.

RAFFIA

I. Mayunga, szép fehér hosszú szálú minőség, — ered. csomagban és kimérve, — napi áron.

Hypermangan-kali

hirt peronospora és lisztharmat elleni védekezésre, napi áron. 1140

Vojtek és Welsz, Arad.

Kifutó fu felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Kérelem!

A szén és munkaerő hiány az üveg- és porcellángyárakat is abba a helyzetbe jutatta, hogy a szállítási kötelezettségeinek megfelelni nem tudnak, mindezekért kérjük a nagyérdemű közönséget, sziveskedjenek üvegeiket és tégelyeiket gyógyszerárainkba visszaküldeni, hol is azokat nagyságának megfelelő áron vesszük át.

Ugy az üvege, mint a tégelyek nátriumhydroxiddal főzetnek ki és teljes sterilizáció után vétetnek használatba.

Tisztelettel

Földes Kelemen,

Hebs Vilmos

gyógyszerészek.

1000

Nyaralónak alkalmas ház eladó

Világosan, nagy kerttel, ugyanolyan udvarral, berendezett pinccével és nagy ürtartalmu hordókkal, körülbelül 1000 hectoliter. Bővebbet: Arad, Deák Ferenc-utca 40/b., I. em.

AKI

házat, vagy földbirtokot

venni vagy eladni akar, forduljon bizalommal

Lustbader Adolf

ingatlanforgalmi irodájához Révay-utca 2. sz.,

ahol kisebb-nagyobb há-

zak, birtokok előjeg-

zésben vannak. Megbi-

zásokot ingatlanok el-

dására és vételére elfogadok.

Telefon 961. szám.

Magánjáró gőzgépeket

Kompond és stabil gőzgépeket

Gőzseplő garnitúrákat

Magánjáró lokomobilokat

Cséplőszekrényeket

Esztergápadokat

Herezítőket

Elevátorokat

Motorokat

Gőzekéket és

Gőzkazánokat

javítottan állapotban vásárolnak készpenzfizetés ellenében

FRIEDRICH TESTVÉREK

gépgyára, Temesvár.

Lapkihordó pár felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Meghívó.

Annak előrebocsátása mellett, hogy a múlt évi szeptember hó 10-ára egybehívott IX. rendes közgyűlés ellenséges betörés folytán megtartható nem volt,

GLORIA takaré- és hitelintézet r. t.

t. c. részvényesei ezennel újból meghívának az intézet helyiségében Pujon, 1917. évi március hó 24-én d. n. 2 órákor megtartandó

IX. rendes közgyűlésre.

Tárgysorozat:

1. Az Igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése. 2. Az 1915. évi zárszámadások megállapítása. Az Igazgatóság és felügyelő-bizottság felmentvényének megadása. 3. A tiszta nyereség megosztása. 4. A jelentési jegyek megállapítása. — Az Igazgatóság 1917. évi február hó 26-án megtartott üléséből. Az Igazgatóság.

Vagyon. Mérleg-számla 1915. december hó 31-én. Tehér.

Pénztári készlet ...	25565 80	Alapötke ...	86000 —
Váltótárca ...	309819 40	Tartalékalap ...	30126 81
Kötvénykölcsonők ...	46992 —	Betétek és folyó-számla betétek ...	110221 02
Folyószámlakölcsonők ...	40581 06	Viszleszámítás ...	200549 —
Értékpapírok ...	614 —	Eredményezett kötvénykölcsonők ...	82492 —
Letétek ...	10246 77	Átmeneti előleges kamatok ...	4871 24
Házak és ingatlanok	18856 56	Tiszta nyereség ...	5267 98
Felzerelések ...	3240 —		
Leírás után ...	340 —		
Átmeneti hátralékos kamatok ...	14579 56		
	49461 15		469461 15

Kiadások. Nyereség- és veszteség-számla. Bevételek.

Kamatok:		Váló kamat ...	31935 50
Betétek után ...	3412 06	Kölyvén kamat ...	4993 88
Eredményezett kölcsonők után ...	3481 18	Jutalékok és egyéb bevételek ...	5881 11
Viszleszámítás után ...	19742 75		
Tartalékalap után ...	1091 50		
Adók:			
E. yenes és községi adók ...	805 68		
Betét kamatadó ...	341 20		
Költségek:			
Fizetések ...	5619 22		
Házbér ...	1030 —		
Különléle költségek, nyomtatványok, portó stb.	1679 08		
Leírás a felszerelésből ...	840 —		
Tiszta nyereség ...			5267 98
	42810 58		42810 58

Puj, 1915. december hó 31-én.

A könyvvitelért: Dr. Jenő Tamás, s. k. vezérigazgató. Az Igazgatóság: Dr. Papp Kornél, s. k. elnök. Dajó Athanász, s. k. Farkas János, s. k. Opris János, s. k. Felügyelő bizottság: Alkohols felügyelő-bizottság je en s ámadásokat megvizsgáltuk és azokat rendben és az intézet könyveivel egybehangzóknak találuk. Todoran Romulusz, s. k. Halmagy Samu, s. k. 1750

Archámlasztás!

A kozmetika legújabb vívmánya. Egy berlini tanár találmanya. Felülmúlta az összes archámlasztó szerket. Az eljárás egy fél óra alatt kész. Teljesen ártalmatlanul és fájdalom nélkül választja el a felső bőrréteget az alattól. Gyönyörű arcbört eredményez. meglepően üdévé teszi az arcot, ezáltal feltűnően fiatalít. Eszközöm kozmetikus arcanóit intézetemben ideiglenesen Battyány-utca 10. szám alatt.

Bartháné, szakképzett kozmetikusnő

979—1917. kb.

Hirdetmény.

Folyó évi január hó 1-én életbe lépett ebtartási szabályrendeletet a következőkben tesszem közhírré:

1. §. Arad szab. kir. város területén tartott kutyák után adót kell fizetni. Ez a kötelezettség a kutya elválasztásának napjától kezdődik. Adómentesek a katonai, csendőrségi, vagy rendőrségi celokra szolgáló becsatolt, vagy oktás alatt álló, továbbá a városi mezőőrök és erdőőrök birtokában levő és hivatásuk gyakorlására szükséges kutyák.

22. §. Minden kutya-irtókos köteles kutyáját kelemen etetni, itatni s gondozni, és egészségi állapotát figyelemmel kísérni.

23. §. Mibe-ly valamely kutyán belső megbetegedésre utaló je- len- ség, k mutatkozik, ugyszintén ha a kutya bukát, vagy megszökött, továbbá, ha azt veszélyesre gyanus, vagy veszett állat megmar- ta, irtókosa, illetve a gondosságával megbízott egyén, azt az 1888. évi VII. t. c. 126. §-ában megjelölt állategészségügyi hatóságnál (kapitányi hivatalnál) bejelenteni tartozik, egyúttal köteles a kutyát, amennyi- ben nem szökött meg, a hatóság intézkedéséig elkölönlítve biztos helyen elzární. A veszélyes, veszélyes gyanuja, vagy fertőzés gyanuja es- tén követendő eljárásra az 1888. évi VII. t. c. 65—72 és ezen törvény végrende- lésében tárgyában kiadott 40000—1888 sz. rendelet 189—192. §-ának, nemkülönböztetve az 52968—908. sz. földmívelésügyi minis- teri és az e tárgyban kiadott egyéb minis- teri rende- leteknek határozmányai irányadók.

24. §. A város belterületén minden kutya az utcára s általában

házon kívüli helyre csakis a marás lehetőségét kizáró szíjkosérral bocsájtathatók

25. §. Harapós és általában a közbiztonságra veszélyes kutyákat nappal biztos módon megkötve, bekerített helyen kell tartani, éjjel pedig azok csakis zárt udvarban bocsájtathatók szabadon.

26. §. A tanyákon tartott kutyákat a vadászati tilalmi idő alatt pászorkutyákat pedig nyakukról, első lábuk alul 3 centiméter távol- ságra lefűző oly koloncal kell elzárni, mely őket a szabad mozgásban lényegesen korlátozza.

27. §. Vendéglőbe, kávéházba, vagy más nyilvános helyiségbe ugyszintán társaskocsiba kutyát bevinni nem szabad. E tilalom betar- tásáért nemcsak a kutya birtokosa, hanem az illető helyiség tulaj- dona (bérlejtje) illetve a társaskocsi alkalmazottai felelősek. Sétányokra kutyát vinni szintén tilos.

28. §. Vásárra kutyát vinni tilos.

29. §. Kutyát kinezni, durván bántalmazni, uszítani vagy zaklatni tilos.

Büntető határozatok. Kihágást követ el: a) aki másnak a kutya- járól az ebbárcát jogtalanul elveszi. b) aki más kutyájáról szóló ebbár- cát saját kutyáján használja, c) aki saját kutyájára szóló ebbárcát másnak adja, d) aki kutyáján hamis, vagy meghamisított ebbárcát viseltet. e) aki a 6—8 §-okban előírt bejelentést elmulasztja vagy az előírt kivételre szempontjából — lényeges körülményre vonatkozóan a városagnak meg nem felelő bejelentést tesz, továbbá aki kutyája ré- szére az ebbárcát ki nem váltja, f) aki a jelen szabályrendelet 22—30 §-ai ellen vét, amennyiben cselekménye súlyosabban nem minősül, 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Greén, főkapitány.

Magyar gyógyborok

Kitűnő minőségű hegyaljai tehér édes borral készítve.

Vasas ohinabor. Felsőrangú minőségű, vérhígító gyógybor, vérszegények, láb- badozók, szápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Bonne a ohiná- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosító szer, finom fűszeres ízű, men- gítő, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorzobetegek részére és ott, ahol a condurongó kéreg je- valva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulaj- donságait és kiválóan alkalmas a mest- nehezen emészethető Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél

Rozsnyay Mátyás gyógy- szertárában Arad, Szabadság-tér.

Fagydganatok

elmondására, leggyorsabban és legbiztosabban

FRIGIN.

szüntetésére legjobb szer

Ara ecsettel és utasítással 1 korona.

Legfájdalmasabb tyukszemétől!

is 3 nap alatt mindenki megszabadul

a Hajós-léle ANAGALLIN használata által. — Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A bevezetésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ara használati utasítása együtt 1 korona.

Poloskák

kiirtására a legalkalmasabban és teljesen csak a „Poloska- szív”-val eszközölhető. A butorokat nem ronja, még a petéit is kiirtja. Ara 1 üvegnek 1 korona.

Legjobb fekete hajfestő

„Melogen”. Egy pár perc alatt bármely haját, vagy bajuszt a legszíves- sítendő fekete szíre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lenetne mosni. Ara 2 korona 40 fillér.

A fenti szerek kap- hatók a készítőnél

Hajós Árpád

gyógyszer- tárában

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapított 1836. évben az Aradmegyei Községház számára.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számoljuk.
Minden sor hirdetés ára 3 fillér. Vastagabb betűkkel 10 fillér.
A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.
A legkisebb hirdetés ára 1 korona.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig veszik fel.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmában fogva eredeti alakjában nem közzétehető, megváltoztassa.

Házasság.

Melyik jólelkű

vagyonszerető nő volna hallandó egy 36 éves, 2400 korona évi fizetéssel, nyugdíjgyorsítással, 5-18 éves, 7 gyermekes keresésként tisztviselővel házasságra lépni. Levéleteket „Jó anya” felirattal kiadóhivatal továbbítja. 1648

Levelezés.

„Szépi” „Szép a tavasz”, „Ártatlan lélek”, „Gresztadéki” jellegű levele van a kiadóban. 1769

Tengerésznek

„Csendes otthon” jellegű levele van, kérem átvenni. 1762

„Szép a tavasz”

jellegű levele van a kiadóban. 1767

„Március”

jellegű levele van. 1766

„Vadrossza”

jellegű levele van a kiadóban „Elvált asszonytól.” 1771

Finem lelkű,

33 éves, csinosnak mondott úri nő, kisoktatású, szívesen az életben és már örümi is szeretni, ezután keresi egy olyan kiváló, nemesen érő 40 év körüli keresetű úri ember vagy katonatiszt ösmeretséget, ki szintén lelkű szülőkét keres ismeretséget. Kaland keresők kíméljenek. Teljes című leveleket kérek a lapban „Március 1916” jellegű alatt jelezni, amit a kiadóhivatal fog továbbítani. 1770

Melyik előkelő

nemesi részű kifestésű jellemtől jónódu független művelő 70 éves igazi úriember osztán meg önhagyott magányát intelligens öregegy idősebb úriasszonnyal. Táncosasszonyok egymást jellegű válaszok a kiadóba kéretnek. 1721

Alkalmazást keres.

Könyvtér, hadmentes,

mellékfoglalkozást keres. Munkakeresését „Szorgalmas” jellegű a kiadóhivatalba kérek. 1764

Megszívható úri leány,

ki az összes házi teendőket érti, ugyanúgy kert munkát is, háziasszony-nak ajánlható vidékre. Ajánlatok „Török” jellegű a kiadóba kéretnek. 1772

Földműves lakótól végzett,

munkaképes rokkant katona gazdasági gyakorlati állást keres. Cím a kiadóban. 1717

Alkalmazást nyer.

Főnökö,

aki a reggeli órákban a takarításához is segít, két személyhez felvételek. Jelentkezni lehet délután 4 és 5 óra között, Deák Ferenc-utca 24. sz. alatt, a háziasszonytól. 1775

Keresők

azonnali beépítésre német kisasszonyt, ki hosszabb bizonyítványokkal rendelkezik, 2 és 3 éves kis leány mellé vidékre, hol egy család mellett, a házimunkában segédkezik. Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbítja. 1758

Mindenes esetű,

ki padló fényesítéshez ért, jó fizetéssel felvételtk Bathfary-utca 28., I. em. 3789

Ügyes kalapdíszítés
leányok jó fizetéssel felvétetnek. Cím a kiadóhivatalban. 1726

Nyomdász-tanulónak
felvétetik két fiú, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Üzletek.

Élelmiszer- és vegyeskereskedés
aradhegyaljai villamos mentén levő nagy-községben, előnyös feltételek mellett átadó. Cím a kiadóban. 1641

Egy jémenetű szatyorral,
trafik- és italmérés engedéllyel ellátva, elutasítás miatt, május 1-től átadó, esetleg házilag együtt eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5096

Üzlethelyiség kiadó
Szabadság-tér 5-6. szám. Bővebbet Hammer Vilmos villanyműszerészéni. 1023

Kiadó lakás.

Butorozott szoba,
esetleg konyhahasználattal, azonnal kiadó. Duna-utca 35. 1765

1, esetleg 2
butorozott szoba, azonnal kiadó. Lipót-utca 3/a. 1759

Egy csinosan butorozott
különbejárta szoba, úri embernek kiadó. Karolina-utca 10., I. em., 3. ajtó. 1756

Lakást keres.

Keresők
május elsejére egy modern két szobás lakást elő- és fűdőszobával. Cím a kiadóhivatalban. 1734

Keresők
egy vagy két teljesen különbejárta butorozott utcai szobát, lehetőleg fűdőszobával. Ajánlatot „A Város” címre kérek a kiadóban. 1758

2-4 szobás
lakást keresek április 1-re. Ajánlatot Teleky-utca 28. kéretnek. 1755

Ingatlan.

Eladó

Magyar-utca 2-3. számú magánház, 8 szoba, nagy parkirosított udvarral, külön gazdasági udvarral, istállókkal és kocsisánnal. Érdeklődni lehet ugyanott. 1769

Ujmitkélés:

Belogh Zoltán utca 4. sz. alatt egy három-szoba, előszoba, fűdőszoba és melék-helyiségekből álló magánház eladó. Bővebbet Arad, Szabadság-tér 7. sz., I. emelet. 1776

Egy csinos bérház,
teljesen jókarban tartott, 10 lakással, eladó. Széi-utca 2/a. 1425

Gr. Leinlagen Károly-utca 8.
száma bérház, 10 évi adómentes, eladó. 1723

Gyógyászat.

Aszangol

Májalomcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Hebs-Földes-féle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment. Ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hebs gyógyszerár. 12

Vétel és eladás.

Eladó
halálcsapás miatt mindenemű butor, porcellánok, edények, órák, képek, stb. minden a legjobb karban, óv. Tel. pán Sándornánál, Szent László-utca 10., I. emelet. 1760

Szűcsök

nemes fűzességű, tavaszi vágás, tíz markos kötegenkiüt 8 koronára, nagy mennyiségben kapható Stefanus János piébamosnál, Mondorlakon. Villamos megállóhely a ház előtt. 1757

Eladó
egy valódi nagy szmirna szőnyeg. Forray-utca 2/a sz. 1773

Egy v. grom tűzifa
350 koronáért átadó meglehetősen reggel 8-9, délután 2-3 óráig Damjanich-utca 15. 1739

Könyveket,
bélyegeket és régi hegedűket vesz Deák Béla antiquariuma és könyv- és papírkereskedése, Forray-utca. Telefon 902. 871

Különféle.

A nátha
és minden vele járó fájdalom nyomban megszűnik, ha orunkat Nathinnal bekentjük. Ára 1 korona. Hebs Vilmos gyógyszerár, Arad. 1433

As Annel
aranyér-kupokát mindenben pótolják a Haemoroidál-kupok, azonos összetételűen, fojtán hatásuk is teljesen azonos, ára 8 korona. Földes gyógyszerár, Hebs gyógyszerár Arad.

Tyukszem
és minden bőrkeményedés ellen biztosan ható szer, Hebs gyógyszerész tyukszem-tapasza. A legmeggrösztebb tyukszem a tapasz párnái használatát után leválik, a győző fájdalom azonnal megszűnik. Ára 1 korona. Hebs gyógyszerár, Földes gyógyszerár Arad. 12

Apróhirdetések
az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irodában, Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

Jól bealvógóit
tiszti ló
teljes felszereléssel, kedves árban eladó. Cím a kiadóban. 1774

2014-1917. pos.
Hirdetmény.
A közéleti bizottságának javaslatára március hó 8. től további intézkedésig a m. kir. belügyminisztérium 66112-1915. számú rendelkezéssel nyert felhatalmazás alapján Arad sz. kir. város területére

Tiszta, jó minőségű
házi szappan
nagyobb mennyiségben megvételre kerestetik.

Legfájdalmasabb tyukszemétől
három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatát által. Kezelés igen egyszerű, nem piszkos, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázzni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfogor fogakat
szoptatás a
Doré fogpaszta
szoptatásnál. Nem károsítja a szájnyelvet, de tisztítja, erősíti igen kellemes. Ára egy porcelán-szoptatónak 60 fillér.

Fontos emberek számára
egyedül nagy rakása:
HAJÓS ÁRPÁD
Gyógyszerár Arad, Andrássy-tér 32. sz. (Magyeházaai szemcse.)

nézve a babnak kicsinybeni áru ártási árárt kilogrammonként 80 fillérben állítom és annak eladást a ha óráig által forgalomba hozott jegyrendszerhez és később megállapítandó lejadaghoz kötöm.
Babot kicsinyben a most megállapított árán Araden magasabb áron áru-ítani tilos, aki ezen tilalmat megszegi, az 1911-1916. M. E. számú rendelet értelmében kihágást követ el, amelyben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, hat hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.
Ama károsítást követően, melyre nézve a kihágást elkövetők, elkövetésnek van helye.
Arad, 1917. március 7.
Varjassy, polgármester.

Kisebb-nagyobb
földbirtokok, házak, erdők,
Marosvásárhely főterén egy kitéző forgalmu

vendéglő,
egy vidéki városban

kávéház és szálloda
és több más üzlet eladó.

Tudakozhatni 1753

Kovács Elek
Ingatlanforgalmi irodájában

Marosvásárhelyt.

Üssze, használt
ólmocsörveket
és egyéb

ólmotárgyakat
megvételre keresünk.

Aradi Nyomda Részvénytársaság.